Ніва

ТЫДНЁВІК ГП БГКТ

№ 20 (899) ГОД XVIII БЕЛАСТОК 20 МАЯ 1973 г. ЦАНА 60 гр.

Культура — гэта не толькі клуб, святліца, гмінны цэнтр культуры, бібліятэка, кіно; але гэтыя культурныя ўстановы, маюць, несумненна, вялікі ўплыў на аблічча культуры ў шырокім значэнні слова.

У апошнія гады значна шырэй разгарнулі дзейнасць гэтыя крыху розныя па сваіх задачах установы на Гайнаўшчыне. Аб тым, што новага адбываецца ў культуры ў Гайнаўскім павеце, інфармавалі нас: кіраўнік аддзела культуры Прэзідыума ПРН у Гайнаўцы Ірэна Дабжанская, кіраўнік павятовай культурна-асветнай парадні Марыя Яконюк і кіраўнік аддзела прадпрыемства распаўсюджвання прэсы і кніжкі РСВ „Прэса — Кніжка — Рух" Пётр Кульгаўчык.

Гмінныя цэнтры культуры і святліцы. У Гайнаўскім павеце дзейнічаюць цяпер чатыры гмінныя цэнтры культуры (ГОК) і сем вясковых святліц. Іншыя культурныя ўстановы гэта клубы, але аб іх пасля. Не ўсе святліцы на Гайнаўшчыне маюць адпаведныя пакойчыкі. Прыдаліся б мяккія крэслы, багаты асартымент свежай прэсы, ды рознае абсталяванне. Але ўсё-такі людзі ахвотна наведваюць іх, хаця яны не заўсёды чыстыя і ўтульныя, зачастую патрабуючыя рамонту. Добра аднак, што ёсць і іншыя — акуратныя, чыстыя і лепш дагледжаныя. На нашу думку, з часам не ўсе захочуць праводзіць свой вольны час у святліцы, дзе поўна дыму ад папярос і размовы перашкаджаюць слухаць і глядзець тэлевізійную перадачу або радыё. Тэлевізараў прыбывае на вёсцы, і куды лепш глядзець па іх перадачы дома, у сямейнай атмасферы. Будучыня, такім чынам, належыць толькі да святліц добрай. У гмінных цэнтрах культуры, якія дзейнічаюць на Гайнаўшчыне, гэта справа выглядае значна лепш. Працуюць тут добра падрыхтаваныя да вядзення культурна-асветнай працы людзі з сярэдняй, а нават больш чым сярэдняй прафесіянальнай

Ірэна Дабжанская — кіраўнік аддзела культуры Прэзідыума ПРН у Гайнаўцы.

Пётр Кульгаучык — кіраунік аддзела прадпрыемства «Рух» у Гайнаўцы.

падрыхтоўкай. Такім людзям пад сілу весці працу не толькі сярод дзяцей, але і сярод дарослай моладзі, з якою, як вядома, працаваць не так лёгка. Горш выглядае справа з кадрамі для вясковых святліц. Светліцовымі часта з'яўляюцца людзі без ніякай падрыхтоўкі...

Даведаліся мы таксама аб новых культурных аб'ектах, якія будуць пабудаваны ў бліжэйшыя гады. Гэта святліца ў Грабаўцы, Войнаўцы, дом культуры ў Кляшчэлях, будзе таксама арганізавана ўзорная бібліятэка і чытальня ў Белавежы. У Дубінах пры цяперашнім ГОК-у будзе пабудавана тэраса, дзе можна будзе выпіць каву або ліманад пад парасонам. У Белавежы і Будах прадбачана пабудаваць рэгіянальныя клубныя пакоі з пушчанскімі рэквізітамі — камінам, скурамі зубра або дзіка, рагамі аленя.

Зараз на Гайнаўшчыне дзейнічае сем тэатральных калектываў і два калектывы песні і танца ў Гайнаўцы і Белавежы. Калектывы песні і танца атрымоўваюць дапамогу ад Галоўнага праўлення БГКТ і павятовага аддзела БГКТ у Гайнаўцы. Гэтыя ўстановы супольна з кіраўніцтвам аддзела культуры ў Гайнаўцы вышукоўваюць стваральнікаў народнай культуры, стваральнікаў вершаў і песень, вясковых мастакоў-жывапісцаў, а таксама разбіраюць з мэтай іх папулярызацыі.

Клубы. У Гайнаўскім павеце існуе 25 клубаў „Руху" і дзесяць клубаў селяніна. Колькасць іх з кожным годам расце. Новыя клубы адкрываюцца ў першую чаргу там, дзе ёсць на іх вялікае запатрабаванне. Клубаў магло б быць яшчэ больш, калі б выкарыстаць школьныя будынкі і стражніцы рамізы, якія яшчэ дагэтуль пустуюць. З тых

(Працяг на стар. 3)

БГКТ хроніка

■ У беластоцкім парку ў кожную нядзелю выступаюць мастацкія калектывы, паказваючы свае дасягненні жыхарам горада. 1 мая на сцэне гэтага парка выступіла эстрадная група гуртка БГКТ у Плёсках (Бельскі павет).

■ 6 мая на гэтай жа сцэне ў Беластоку выступалі ўдзельнікі фінальнага конкурсу БГКТ „Беларуская песня — 73". Былі імі харавы калектыў з Дубяжына (мастацкі кіраўнік Міхась Артышэвіч), харавы калектыў бельскага аддзела БГКТ (мастацкі кіраўнік Сяргей Лукашук), салісты Аляксандр Бандарук з Ляўкова і Юрка Харкевіч з Ляшукоў.

Варта сказаць яшчэ аб адным неафіцыйным і спецыфічным канцэрце дубяжынцаў. Падбадзёраныя паспяховым выступленнем у Беластоку, вярнуўшыся ў сваю вёску і памалюсеньку едучы аўтобусам з адкрытымі вокнамі праз вёску, яны паўтарылі канцэрт, які далі ў Беластоку, чым „звабілі" на вуліцу жыхароў Дубяжына, якія захапляліся спевам сваіх аднавяскоўцаў.

■ 1 мая ў гарадоцкім доме культуры імя Кастуся Каліноўскага адбылася першамайская акадэмія, у мастацкай частцы якой выступілі самадзейнікі з мясцовай падставовай школы і жаночы мастацкі калектыў беластоцкага (павятовага) аддзела БГКТ са слоўна-музычным мантажом — „У тыя дні" — Пятра Глебкі (мастацкія кіраўнікі мантажа — Ніна Мушынская і Сцяпан Копа). Вечарам гарадоцкі харавы калектыў выступіў з канцэртам у вёсцы Калодна.

■ 1 мая гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку арганізаваў для моладзі танцавальную вечарыну.

■ Эстрадная група з Плёсак дала канцэрт на першамайскай акадэміі ў Гацьках (Бельскі павет).

■ Члены БГКТ у Піражках (Сакольскі павет) на першамайскай акадэміі, арганізаванай у мясцовым клубе, выступілі з п'есай Сакрата Яновіча „Люцыпа-інжынерыха".

■ Першамайскія акадэміі з арганізацыйным удзелам членаў БГКТ адбыліся таксама ў Войшках, Залуках і Міхалове.

■ 3 мая ў гуртку БГКТ у Меляшках (Беластоцкі павет) адбыліся перавыбары праўлення гуртка. Члены БГКТ выбралі старшынёй гуртка Галіну Сянкевіч, сакратаром — Ніну Чэмель і скарбнікам — Марысю Дарашкевіч. Затым быў абмеркаваны ўдзел мастацкага калектыву, які дасканала падрыхтаваў інсцэніззацыю мясцовага вяселля, у традыцыйным народным фэстыне БГКТ у Рыбаках.

■ 3 мая адбыўся таксама сход гуртка БГКТ (старшыня Яўгенія Сцяцэнка) у Ялоўцы супольна з гуртком ЗСМВ. У павестцы дня былі дзве справы: а) супольная і больш актыўная дзейнасць гурткоў у асяроддзі; б) падрыхтоўка гурткоў да ўдзелу ў народным фэстыне БГКТ у Рыбаках.

■ Народны фэстын у Рыбаках, галоўным арганізатарам якога з'яўляецца мясцовы гурток БГКТ і беластоцкі павятовы аддзел, адбудзецца ў першую нядзелю ліпеня. Члены БГКТ з Рыба-

(Працяг на стар. 3)

Жоўтыя, сінія майкі — гэта спартыўныя тэрміны. Прывыклі мы да іх і пераанялі ад велагоншчыкаў, якія кожны год у месяцы маі змагаюцца за індывідуальнае і дружыновае першынство ў час Міжнароднай веласіпеднай гонкі міру.

Сёння гутарка пойдзе не аб спартсменах, а аб пачатковай школе № 3 у Бельску (беларускай). Школа налічвае зараз больш 500 вучняў.

Дырэктар школы Ян Суліма на бацькоўскім сходзе расказваў аб дасягненнях сваёй школы. Паінфармаваў іх, што яго школа за выдатныя дыдактычныя і выхаваўчыя вынікі атрымала найвышэйшую ўзнагароду — Узнагароду міністра асветы і выхавання. Дадайма ад сябе, што ў Беластоцкім ваяводстве такую ўзнагароду атрымалі толькі дзве пачатковыя школы. І зараз жа пасля выступлення Сулімы слова ўзяў Аляксей Карпюк, дырэктар ліцэя. „Я хацеў бы з прыемнасцю дадаць, — сказаў ён, — што не толькі школа адзначана гэтай высокай узнагародай, але Узнагароду міністра асветы і выхавання II ступені атрымаў Ян Суліма, яе дырэктар: па-спартыўнаму гаворачы, сінія майкі найлепшых — школе, а жоўтая майка лідэра — дырэктару". У зале бурныя воплескі і радасць, радасць да слёз. Бо ці ж гэта не гонар, што іх дзеці вучацца ў найлепшай школе.

Але вернемся да штодзённасці школы.

СУЧАСНАЯ ШКОЛА

Ужо даўно бельская тройка вядзе заняткі сістэмай класаў-кабінетаў. Аб іх мы напішам іншым разам. Зараз хочам некалькі слоў сказаць аб эксперыментах, якія праводзяцца ў школе.

Ужо другі год школа праводзіць вы-

(Працяг на стар. 4)

Спорт — супольнае зацікаўленне абедзвюх школ. Здымкі вядзе М. Шымчук.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У "Ніве"

СВЕТ

ВІЗІТЫ Л. БРЭЖНЕВА

Пасля афіцыяльнага візіту ў Польшчы, Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнеў нанёс візіт у ГДР. Візіты гэтыя выклікалі велізарнае зацікаўленне ва ўсім свеце.

Як мы ўжо інфармавалі, Л. Брэжнеў з 18 па 22 мая гэтага года нанясе афіцыяльны візіт у Федэратыўную Рэспубліку Германіі.

З 18 па 26 чэрвеня па запрашэнню прэзідэнта ЗША Р. Ніксана Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. Брэжнеў будзе прабываць з афіцыяльным візітам у Злучаных Штатах Амерыкі.

ПАСЛАННЕ КАНГРЭСУ

Прэзідэнт ЗША Р. Ніксан накіраваў кангрэсу пасланне „Знешняя палітыка Злучаных Штатаў на 70-я гады“. Вялікая ўвага ў гэтым пасланні ўдзяляецца пытанням развіцця савецка-амерыканскіх адносін. На маскоўскай сустрэчы ў вярхах ў маі мінулага года, падкрэслівае Р. Ніксан, быў зроблены „рашучы паварот ад канфрантацый апошняй чвэрці стагоддзя“. Упершыню дзве краіны згадзіліся абмежаваць стратэгічныя ўзбраенні ЗША і Савецкага Саюза, пачалі сумесныя намаганні ў некалькіх галінах. Мы дасягнулі, адзначаецца ў пасланні, згоды аб асноўных прынцыпах, якія кіруюць нашымі адносінамі.

Спыняючыся, у прыватнасці, на магчымасцях расшырэння эканамічных суадносін паміж СССР і ЗША, прэзідэнт заяўляе, што цяпер наступным крокам павінна стаць спыненне дыскрымінацыі адносна імпарту савецкіх тавараў і прадстаўлення Савецкаму Саюзу статуса найбольшага спрыяння ў гандлі.

ВЫСТУПЛЕННЕ САДАТА

Прэзідэнт АРЕ Ануар Садат, выступаючы на мітынгу, заявіў, што „выразная пазіцыя АРЕ заключаецца ў наступным: ніякага частковага пагаднення і ніякіх перагавораў з Ізраілем“.

Гаворачы ў заключэнні аб „этапе татальнай канфрантацыі“ з Ізраілем, прэзідэнт АРЕ сказаў, што гэты этап мае тры галоўныя задачы: вызваленне акупіраваных тэрыторый, перабудова грамадства і ўстанаўленне міру, заснаванага на справядлівасці“.

МАСІРАВАНЫЯ БАМБАРДЗІРОЎКІ

Амерыканская авіяцыя працягвае масіраваныя бамбардзіроўкі ваколіц камбаджанскай сталіцы. У іх удзельнічаюць цяжкія бамбардзіроўшчыкі „В-52“, якія дзейнічаюць з ваенна-паветраных баз ЗША ў Тайландзе.

ТУНЕЛЬ ПАД ЛА-МАНШАМ

Праект стварэння тунеля пад Ла-Маншам усё яшчэ не выйшаў са стадыі вывучэння. Пагадненне аб гэтым будаўніцтве было дасягнута паміж Францыяй і Англіяй у 1972 годзе. Розныя групы вывучаюць фінансавыя і тэхнічныя праблемы гэтага праекта. Спецыялісты падлічылі, што расходы на будаўніцтва тунеля на перыяд да 1980 года складуць прыкладна 9,5 мільярда франкаў. (ак)

БССР

28 ГАДОЎ ПАСЛЯ ПЕРАМОГІ

На старонках газеты „Звязда“ з артыкулам „Веліч народнага подзвігу“ выступіў камандуючы войскамі Чырвонасцяжнай Беларускай ваеннай акругі, Герой Савецкага Саюза, генерал-палкоўнік І. Траццяк. Ён, між іншым, піша:

„Выдатнай падзеяй Вялікай Айчыннай вайны з'явілася беларуская стратэгічная наступальная аперацыя, якая атрымала ўмоўную назву „Баграціён“. У ходзе яе поўнасцю была разгромлена група гітлераўскіх армій „Цэнтр“ і вызвалена Беларусь, большая частка Літвы і частка Латвіі, значная частка польскіх зямель на ўсход ад Віслы. Савецкая Армія выйшла да граніц Усходняй Прусіі — логава фашысцкага звера.

У гонар вялікага подзвігу Савецкай Арміі і ўдзячнасці воінам-вызваліцелям беларускі народ узвёў пад Мінскам Курган вечнай славы. У сёлах і гарадах рэспублікі пабудаваны тысячы помнікаў, абеліскаў, курганоў і мемарыяльных дошак.

На беларускай зямлі храбра змагаліся воіны Першай Польскай дывізіі імя Тадэуша Касцюшкі, якія прынялі баявое хрышчэнне пад пасёлкам Леніна на Магілёўшчыне“.

ЗЯМЛЯ ГЕРОЯЎ

Дзяржынскі раён БССР з'яўляецца радзімай васьмі Герояў Савецкага Саюза. Тут нарадзіліся контр-адмірал Антон Гурын, афіцэры Аляксандр Бурак, Іван Леановіч, Мікалай Шарко, Міхаіл Гармаза, сержант Андрэй Бурак, юны партызан Марат Казей і рэдактар падпольнай газеты „Звязда“ Уладзімір Амельянюк. А разведчык Іван Шмея з'яўляецца кавалерам трох ордэнаў Славы. Героі не парываюць сувязей са сваімі землякамі.

УЗНАГАРОДЫ ЗА СПАБОРНІЦТВА

ЦК Кампартыі Беларусі і Савет Міністраў БССР разгледзелі вынікі сацыялістычнага спаборніцтва за павелічэнне вытворчасці і продажу дзяржаве прадуктаў жывёлагадоўлі, паляпшэнне іх якасных паказчыкаў у першым квартале 1973 года.

Пераходны Чырвоны сцяг ЦК КПБ і Савета Міністраў БССР і грашовая прэмія ў суме 2,5 тысячы рублёў прысуджана Брэсцкай вобласці. Сцяг перадаецца з Мінскай вобласці. Пераходны Чырвоны сцяг ЦК КПБ і Савета Міністраў БССР з выдачай прэміі ў суме 2 тысяч рублёў пакінуты Гродзенскай вобласці.

Сярод раёнаў пераможцамі прызнаны: у першай групе — Мінскі і Слуцкі раёны, у другой — Брэсцкі і Баранавіцкі, у трэцяй — Глускі і Жабінкаўскі.

КАНДЫДАТЫ Ў ДЭПУТАТЫ

У Беларусі пачалося вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты абласных Саветаў дэпутатаў працоўных. Перадвыбарныя сходы рабочых, калгаснікаў і інтэлігенцыі праходзяць у абстаноўцы велізарнага палітычнага ўздыму, выкліканага імкненнем беларускага народа паспяхова ажыццяўляць задачы трэцяга, рашаючага года пяцігодкі і рашэнні красавіцкага Пленума ЦК КПСС. (вр)

ПОЛЬШЧА

Л. І. БРЭЖНЕЎ У ПОЛЬШЧЫ

У Польшчы прабываў з афіцыяльным візітам Генеральны сакратар ЦК КПСС Леанід Брэжнеў. Спадарожнічала яму група найвышэйшых дзеячоў Савецкай дзяржавы. Як сказаў І сакратар ЦК ПАРП Эдвард Герэк, размовы паміж правадырамі абедзвюх краін пацвердзілі поўную згоднасць поглядаў на ўсе праблемы двухбаковых і міжнародных суадносін. Аб гэтым гаворыць і камюніке, апублікаванае ў сувязі з візітам дружбы.

Замежныя каментатары падкрэсліваюць кансультатыўны характар размоў Л. І. Брэжнева ў Варшаве перад яго паездкай у Германскую Федэратыўную Рэспубліку.

На сустрэчы ў ЦК ПАРП у Варшаве Л. І. Брэжнеў уручыў Э. Герку найвышэйшае савецкае адзначэнне — Ордэн Леніна. Сядзібай савецкай дэлегацыі ў час пабыўкі ў нашай краіне быў палац у Вілянове.

МАТУРЫ

У адзін дзень ва ўсёй краіне распачаліся матуры (экзамены на атэстат сталасці). У першы дзень былі пісьмовыя экзамены па польскай мове, на другі — па матэматыцы. Знаўцы сцвярджаюць, што тэмы па абодвух прадметах былі выбраны нядрэнна, а пра задачы па матэматыцы ў гэтым годзе гавораць, што былі лёгкія.

XVIII КІРМАШ КНІЖКІ

У Варшаве адбыўся XVIII Міжнародны кірмаш кніжкі. У гэтым годзе ўдзельнічала ў ім значна больш, чым дагэтуль, розных выдавецкіх фірм. З сацыялістычных краін было 113 стаянак з кніжкамі, з капіталістычных — 152 стаянкі. Найбольшую экспазіцыю прадставіла выдавецтва „Международная книга“, якому ў гэтым годзе спаўняецца 50 год. Усё больш узрастае ў нас зацікаўленне навукова-тэхнічнай літаратурай, якую выдае „Международная книга“.

ПРЭМ'ЕР ІРАНА Ў ПОЛЬШЧЫ

Па запрашэнню прэм'ера Пётра Ярашэвіча прабываў у Польшчы прэм'ер Ірана Амір Абас Гаведа. Гэта першы візіт у Польшчы іранскага прэм'ера. Размовы датычыліся пашырэння супрацоўніцтва і гандлёвага абмену.

ВАРШАЎСКАМУ ДАГАВОРУ 18 ГОД

Мінула 18 год ад таго часу, калі 14 мая 1955 года сацыялістычныя дзяржавы падпісалі ў Варшаве дагавор аб дружбе, супрацоўніцтве і ўзаемнай дапамозе, агульна вядомы пад назвай Варшаўскага дагавора. Стварэнне вайскова-палітычнага органа сацыялістычнымі дзяржавамі было адказам на ўзмацненне НАТА і ўключэнне ФРГ у гэты мілітарны пакт.

Варшаўскі дагавор быў і застаецца пактам абаронным. Яго значэнне бачым цяпер, калі стаім на парозе еўрапейскай канферэнцыі бяспекі, ідэю якой высоўвалі ўжо даўно сацыялістычныя дзяржавы.

30-ГОДДЗЕ З ДНЯ ЎЗНІКНЕННЯ КАСЦЮШКОЎСКАЙ ДЫВІЗІІ

Мінула 30 год, калі ў лагеры ў Сельцах над Акой сфарміравалася І польская дывізія імя Т. Касцюшкі. Камандзірам яе стаў генерал Зыгмунт Берлінг. (вл)

ВАЯВОДСТВА

ДЗЕНЬ ПЕРАМОГІ

У сувязі з 28-ай гадавінай перамогі над фашызмам і 30-годдзем Народнага Войска Польскага адбылася сустрэча ветэранаў ІІ сусветнай вайны з прадстаўнікамі ўлады. На ўрачыстасці прысутнічалі віцэ-міністр асветы і выхавання ген. дыв. З. Гушча, старшыня Прэзідыума ВРН З. Спрыха, сакратар ВК ПАРП Ул. Юшкевіч і іншыя. 259 ветэранаў былі ўзнагароджаны медалямі „За ўдзел у баях за Берлін“. З мастацкай часткай выступілі вучні ІІ агульнаадукацыйнага ліцэя.

У гэты дзень віцэ-міністр асветы і выхавання ген. дыв. З. Гушча сустрэўся з групай беластоцкіх настаўнікаў-удзельнікаў ІІ сусветнай вайны. Шэрагу настаўнікаў былі ўручаны медалі „За заслугі ў абароне краіны“.

Вечарам вуліцамі Беластока прайшла дэманстрацыя. Гэта дэлегацыі партыі і палітычных страннiцтваў, прадпрыемстваў і ўстаноў, школ і маладзёжных арганізацый пад гукі аркестраў кіраваліся на ўрачысты мітынг, які адбыўся ля Помніка Удзячнасці на Плянтах.

ЛІПСКУ — КРЫЖ ГРУНВАЛЬДА

За асаблівыя заслугі ў барацьбе з гітлерызмам, за актыўны ўдзел ва ўмацоўванні народнай ўлады вёска Ліпск у Дуброўскім павеце ўзнагароджана Крыжам Грунвальда ІІІ класа. Гэта першая мясцовасць Беласточчыны, якая атрымала такую высокую ўзнагароду.

12 мая ў Ліпску адбыўся вялікі, урачысты мітынг. Прыехалі гаспадары ваяводства — І сакратар ВК ПАРП З. Куроўскі і старшыня Прэзідыума ВРН З. Спрыха. Прыехалі таксама прадстаўнікі цэнтральных улад: намеснік міністра нацыянальнай абароны ген. дыв. Ю. Урбановіч, кіраўнік адміністрацыйнага аддзела ЦК ПАРП Т. Палімонка, шэф Бюро Рады Міністраў міністр Я. Вячорэк, віцэ-міністр унутраных спраў ген. брыг. М. Мілеўскі, віцэ-міністр па справах ветэранаў С. Куйда, віцэ-міністр культуры і мастацтва Ю. Файкоўскі і віцэ-міністр хімічнай прамысловасці Я. Сідаровіч. Прыехала на ўрачыстасць дэлегацыя з Гродна. Савецкія госці прывезлі урну з зямлёй, сабранай на месцы, дзе летам 1943 года былі расстраляны 50 жыхароў Ліпска. Вечарам адбылася сустрэча жыхароў Ліпска з віцэ-міністрам унутраных спраў ген. брыг. М. Мілеўскім. Ліпск — гэта яго родная мясціна. Тут загінулі ў час гітлераўскай акупацыі бацькі і сястра генерала. Генералу Мілеўскаму ўручаны быў дыплом ганаровага грамадзяніна Ліпска.

ПЕРАД ДАЖЫНКАМІ

На спецыяльнай нарадзе прадстаўнікоў устаноў, якія непасрэдна звязаны з падрыхтоўкай дажынак, абмяркоўвалася справа дапамогі грамадства ва ўпарадкаванні горада. Ужо шмат працы ўлажылі калектывы розных прадпрыемстваў і ўстаноў. На нарадзе вырашана было выдажыць тры памятныя кніжкі. У іх запішуць усіх, хто будзе працаваць грамадскім чынам. Усе гэтыя людзі атрымаюць права бясплатна глядзець генеральную рэпетыцыю дажынак. Адначасова арганізацыйны камітэт звяртаецца да ўсіх жыхароў горада з просьбай масава ўдзельнічаць ва ўпарадкаванні горада. (яч)

Niedziela 20.V.
7.30 Program dnia. 7.35 TV Kurs Rolniczy. 8.10 „Przypominamy, radzimy”. 8.20 „Alarm przeciwpożarowy trwa”. 8.30 „Nowoczesność w domu i zagrodzie”. 9.00 TELERANEK. 10.20 „Nie zakłócajcie im spokoju” — film ang. („Świat, który nie może zaginąć”). 10.45 „Muzy bez etatu”. 11.15 „Piórkiem i węglem”. 11.45 Dziennik. 12.00 „W starym kinie”. 13.00 „Spotkanie w Kątach Wrocławskich”. 13.30 Teatrzyk dla Przedszkolaków. 14.15 Losowanie Totolotka. 14.30 „Śladami Piastów Śląskich” — Głogów. 15.00 „Z Planetarium w Olsztynie” — teleturniej. 16.00 Sprawozdanie z trasy XXVI Wyścigu Pokoju. 17.10 „Rabunek złota” — film fab. 18.00 „Kryteria”. 18.15 „Tele-Echo”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Konkury” — film ang. („Elżbieta, królowa Anglii”) odc. II. 21.45 PKF. 2155 „Dobry wieczór — tu Łódź” — program rewiowy. 22.55 Magazyn sportowy. Kronika Wyścigu Pokoju.

Poniedziałek 21.V.
12.45 TV Technikum Rolnicze: Matematyka. 13.25 TV Technikum Rolnicze: Botanika. 15.20 i 23.15 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec”, „Obserwatorium”. 17.30 „Echo stadionu”. 17.55 TV Kurier Białostocki. 18.10 „Oferty”. 18.25 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Eureka”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr TV. 21.45 „Kulturhuset” czyli w Sztokholmie o kulturze. 22.15 Dziennik. 22.30 Wiadomości sportowe. Kronika Wyścigu Pokoju. 22.50 „Gra HAGAW”.

Wtorek 22.V.
9.25 „Konkury” — film ang. („Elżbieta, królowa Anglii”) odc. II. 10.55 Dla szkół: (kl. VI) Język polski — „Spotkanie z pisarzem”. 11.20 „Ich praca” — film dok. radz. 12.45 Dla szkół: (kl. I lic.) Język polski — J. Ursyn Niemcewicz „Powrót posła”. 15.10 TV Technikum Rolnicze: Matematyka. 15.55 TV Technikum Rolnicze: Botanika. 16.25 Program dnia. 16.30 Sprawozdanie z XXVI Wyścigu Pokoju. 17.30 Dziennik. 17.40 TELEWIZJA MŁODYCH. 18.20 TV Kurier Mazowiecki. 18.40 POLITYKA DLA WSZYSTKICH. 19.10 „Przypominamy, radzimy”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Śniadanie u Tiffaniego” — film fab. USA. 22.05 „Kontakty”. 22.35 Dziennik. 22.50 Kronika Wyścigu Pokoju. Wiadomości sportowe.

Środa 23.V.
9.00 „Śniadanie u Tiffaniego” — film fab. USA. 10.55 Dla szkół: (kl. V) Historia — „Kazimierz Wielki”. 11.25 „Świat wiedeńskich dachów” — film dok. austr. 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Fizyka — „Atom i energia”. 12.45 TV Technikum Rolnicze: Zoologia. 13.20 TV Technikum Rolnicze: Hodowla zwierząt. 14.00 „Wybieramy zawód”. 15.05 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 15.40 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. 16.10 Program dnia. 16.15 „Informacje, Towary, Propozycje”. 16.30 Sprawozdanie z trasy XXVI Wyścigu Pokoju. 17.25 Dziennik. 17.35 Dla młodych widzów. 18.00 „Szczeciński rok przyśpieszenia”. 18.25 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Perspektywy techniki”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Trudna zima” — film radz. („Cienie zanikają w południe”) odc. VI. 21.25 Publicystyka międzynarodowa. 21.55 „Artyści, których podziwiamy” — Halina Łukomska. 22.50 Dziennik. 23.05 Kronika Wyścigu Pokoju. Wiadomości sportowe.

Czwartek 24.V.
8.45 „Trudna zima”— film radz. („Cienie zanikają w południe”) odc. VI. 9.55 Dla szkół: (kl. VI) Historia — „Kosynierzy Kościuszki”. 10.55 Dla szkół: (kl. I—III lic.) Język polski — „Aktualności muzyczne”. 14.00 Matematyka w szkole. 15.10 TV Technikum Rolnicze: Zoologia. 15.45 TV Technikum Rolnicze: Hodowla zwierząt. 16.15 Program dnia. 16.20 PKF. 16.30 Sprawozdanie z trasy XXVI Wyścigu Pokoju. 17.30 Dziennik. 17.40 Ekran z bratkiem. 18.25 TV Kurier Mazowiecki. 18.45 „Kulturalne ścieżki”. 19.10 „Przypominamy, radzimy”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr Sensacji: J. Janicki — „Akcja V”. 21.25 „Bez togi”. 22.00 „Pokaż co potrafisz” — program estradowy. 22.45 Dziennik. 23.00 Kronika Wyścigu Pokoju. Wiadomości sportowe.

Piątek 25.V.
9.25 „Ucieczka” — film radz. cz. I. 10.55 Dla szkół: (kl. III) „A czy znasz ty bracie młody?”. 11.10 „Twarzą ku słońcu” — film dok. TV radz. 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Chemia — „Cement”. 12.45 TV Technikum Rolnicze: Chemia. 13.25 TV Technikum Rolnicze: Język polski. 15.05 i 23.20 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. 16.10 Program dnia. 16.15 Telereklama. 16.30 Sprawozdanie z trasy XXVI Wyścigu Pokoju. 17.30 Dziennik. 17.40 „Nie tylko dla pań”. 18.00 „Gramy o telewizor”. 18.25 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Portret miasta” — rep. o Łodzi — cz. II. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Canzonissima” — program rozr. wł. 20.55 „Panorama”. 21.35 Teatr TV: E. Szuster — „Dwie twarze ojca”. 22.40 Dziennik. 22.25 Kronika Wyścigu Pokoju. Wiadomości sportowe.

Sobota 26.V.
8.50 „Ucieczka” — film fab. radz. cz. II. 10.55 Dla szkół: (kl. VIII) Geografia — „W Zatoce Perskiej”. 11.55 Dla szkół: (kl. VIII:) Nauka o człowieku — „Sprawy 15-latków”. 13.15 TV Technikum Rolnicze: Chemia. 13.50 TV Technikum Rolnicze: Język polski. 14.20 Program dnia. 14.25 Sprawozdanie z trasy XXVI Wyścigu Pokoju. 15.30 Program I proponuje. 15.50 Redakcja Szkolna zapowiada. 16.05 TV Informator Wydawniczy. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Nie ma jak u mamy”. 17.05 Teatr Młodego Widza. 17.45 „Turystyka, wypoczynek, relaks”. 18.05 „Godzina Orfeusza”. 18.50 Dobranoc. 19.00 Monitor. 19.45 Sprawozdanie z XXVI Wyścigu Pokoju. 20.30 „Morskie opowieści” — program rozr. 21.15 Dziennik. Wiadomości sportowe. 21.40 „Pokój w mieście” — film fab. ang. 22.30 Program rozrywkowy.

Piątek, 18 maja

8.30 Koncert. 9.10 Szkoła szachowa. 9.40 Filmy dokument. 14.10 Program dnia. 15.15 Film TV. 16.10 Program muzyczny. 17.30 Spektakl. 19.00 Czas. 19.45 Koncert.

Sobota, 19 maja

7.00 Program dnia. 7.30 Koncert. 9.00 Przegląd międzynarodowy. 10.15 Film fab. 12.30 Spotkania muzyczne. 14.10 Filmy animowane. 16.30 Mozaika muzyczna. 16.55 Piłka nożna. „Zaria” (Woroszyłowgrad) — „Dynamo” (Kijów). 2 połowa. 18.00 W świecie zwierząt. 19.00 Czas. 19.30 Koncert. 20.30 Mistrzostwa ZSRR w gimnastyce.

Niedziela, 20 maja

7.00 Program dnia. 8.00 Dla żołnierzy. 8.30 Kiosk muzyczny. 10.30 Program muzyczny. 11.00 Konkurs młodych piosenkarzy. 13.35 Film fab. 15.00 Klub filmowy. 16.10 Filmy animowane. 17.30 Wieczór autorski kompozytora M. Bogusławskiego. Transmisja z Sali Kolumnowej. 19.00 Czas. 19.30 c. d. transmisji z Sali Kolumnowej. 20.30 Program sportowy.

СУСТРЭЧА З ФАЛЬКЛОРАМ

У канцы сакавіка ў Інстытуце рускай філалогіі Варшаўскага універсітэта адбылася папулярна-навуковая сесія, прысвечаная беларускаму фальклору. Праграма сесіі была цікавая, і таму на яе прыйшло многа студэнтаў і навуковых супрацоўнікаў інстытута.

Сесію адкрыў Павел Гілеўскі, які падаў агульныя звесткі аб беларускім фальклоры.

Потым выступіў др Аляксандр Баршчэўскі з вельмі змястоўным дакладам на тэму „Беларускія народныя песні паводле зборніка Міхала Федароўскага „Lud białoruski".

Віктар Швед прадставіў нам даклад аб беларускай дзіцячым фальклоры, які выклікаў вялікае зацікаўленне сярод слухачоў, паколькі гэта тэма ўпершыню была закранута на сесіі.

Выступленне кіраўніка кафедры беларускай філалогіі др Эльжбеты Смулковай зацікавіла асаблівa мовaведаў. У сваім дакладзе др Э. Смулкова представіла характарыстыку мовы ўсходняй Беласточчыны.

Сядзяць злева: др Аляксандр Баршчэўскі, др Эльжбета Смулкова, мгр Анна Багроўская, стаіць мгр Мікалай Врублеўскі.

Пасля гэтых дакладаў адбылася дыскусія, у якой прынялі ўдзел і студэнты, і навуковыя супрацоўнікі. У дыскусіі было зроблена многа розных заўваг, якія будуць мець вялікі ўплыў на падрыхтоўку наступнай сесіі.

Віктар Швед з увагай слухае даклад, праз хвіліну ён будзе чытаць свой.

Апрача гэтага, можна было паслухаць на перапынках з магнетафону беларускія песні, казкі, байкі, якія былі запісаны ў часе чатырох фальклорных экспедыцый. А цяпер крыху аб гэтых экспедыцыях.

У ліпені 1972 года дзесяціасабовая група студэнтаў Інстытута рускай філалогіі Варшаўскага універсітэта прыехала на Беласточчыну. Гэта не быў прыезд на адпачынак, тут трэба было многа працаваць, а і было каля чаго. Заданнем гэтай групы было запісаць як найбольш фальклорных форм на Беласточчыне. Усімі працамі кіраваў др Аляксандр Баршчэўскі.

Два тыдні хадзілі па беластоцкіх вёсках хлопцы і дзяўчаты з магнетафонамі. Беласточчына з'яўляецца тым кутком, дзе яшчэ засталося многа народных песень, казак, былін і загадак.

Народная творчасць беларусаў, якія жывуць у Польшчы, мае свае доўгія і цікавыя традыцыі. Творчасць гэта перажывала розныя гістарычныя моманты — часамі вельмі бурна развівалася, часамі крыху замірала, але перажыла ўсё гэта і яшчэ цяпер старэйшыя людзі беластоцкіх вёсак спяваюць шмат старых песень, ведаюць многа казак. Аднак, калі адыйдзе ад нас старэйшае пакаленне, багатыя крыніцы народнай творчасці не вернуцца. Нельга дапусціць, каб загінула тое, што народ ствараў на працягу дзесяткаў і соцень год, трэба ўсімі сіламі ратаваць гэты скарб.

У апошнія чатыры гады студэнты вельмі сур'ёзна заняліся збіраннем і апрацоўкай беларускага фальклору. Чатыры гады ездзяць яны па Беласточчыне і за гэты час зрабілі вельмі многа, аднак гэта яшчэ не канец работы, ёсць яшчэ многа вёсак, да якіх яны не даехалі, а трэба даехаць як найхутчэй. На плёнках запісаны сотні песень, розных цікавых пераказаў, казак і былін. Усё гэта трэба будзе адпаведна апрацаваць, падрыхтаваць да друку. Работы будзе многа, аднак работа гэта цікавая.

Некалькі песень ужо было надрукавана ў „Ніве" і „Беларускім календары", а калі б надрукаваць усё сабранае, атрымалася б вялікая кніжка. Трэба будзе да ўсіх песень напісаць ноты, каб гэтыя песні засталіся арыгінальнымі і не страцілі сваёй вартасці.

У гэтым годзе трое студэнтаў беларускай філалогіі пішуць магістэрскія працы на тэму беларускага фальклору. Такіх прац яшчэ будзе многа. У ліпені гэтага года зноў паедзе 15 чалавек пад кіраўніцтвам др Аляксандра Баршчэўскага на Беласточчыну. Такой групе вельмі прыдаўся б малы аўтамабіль. Вельмі часта трэба далёка ісці ад вёскі да вёскі з цяжкім магнетафонам. Тым горш, што працаваць прыходзіцца часта вечарамі і не да ўсіх вёсак даходзяць аўтобусы.

Валянціна Петручук

Карысная кніга

У выдавецтве „Навука і Тэхніка" выйшла вельмі патрэбная кніга пад загалоўкам „Беларуская этнаграфія і фалькларыстыка. Бібліяграфічны паказальнік (1945—1970)". Складальнік М. Я. Грынблат. Мінск 1972, стар. 388.

Як сказана ва ўступе, „кніга з'яўляецца падрабязным паказальнікам літаратуры па этнаграфіі і фальклору беларусаў, якая была апублікавана ў 1945—1970 г. на беларускай, рускай, украінскай і іншых мовах народаў СССР і сацыялістычных краін, часткова на французскай, англійскай, італьянскай мовах". Далей у прадмове сказана: „Гэты паказальнік прызначаны быць дапаможнікам для даследчыкаў шырокага кола праблем этнаграфіі і фальклору беларусаў, этнагенезіса беларускага народу, станаўлення і развіцця яго культуры і быту на розных этапах гісторыі...

Дадзены паказальнік ахоплівае вельмі важны перыяд у гісторыі развіцця беларускай этнаграфічнай навукі і фалькларыстыкі (1945—1970 г.), калі асабліва ў 50—60 гады шырока разгарнулася даследчая работа ў гэтых галінах ведаў..."

У гэтым бібліяграфічным паказальніку ўлічаны манаграфіі і ўсе віды этнаграфічных і фальклорных публікацый, а таксама працы з сумежных галін ведаў, якія былі апублікаваны асобна і ў часопісах і навуковых зборніках.

Матэрыялы, друкаваныя ў газетах, не ўвайшлі ў паказальнік, за выключэннем штотыднёвікаў „Літаратура і Мастацтва", а таксама „Нівы", якая на сваіх старонках нямала месца прысвячае беларускай этнаграфіі, мастацтву і фальклору. Бібліяграфічны матэрыял размеркаваны ў 16-ці раздзелах:

I. Гісторыяграфія;

II. Агульныя звесткі пра Беларусь і беларусаў;

III. Пытанні этнагенезіса беларусаў;

IV. Вытворчая дзейнасць і матэрыяльная культура;

V. Грамадскі, вытворчы і сямейны быт;

VI. Міфалогія. Народныя вераванні. Рэлігійныя адносіны. Атэізм. Народныя веды;

VII. Народнае і прыкладное мастацтва;

VIII. Вуснапаэтычная творчасць;

IX. Паасобныя жанры;

X. Фальклор савецкага часу;

XI. Фальклорныя сувязі;

XII. Фальклор і літаратура;

XIII. Беларускі фальклор у літаратурнай апрацоўцы і ў перакладах на іншыя мовы;

XIV. Музычны фальклор;

XV. Беларускія народныя танцы;

XVI. Народны тэатр.

Спіс скарачэнняў. Выданні. Установы, арганізацыі, канферэнцыі, з'езды. Іншыя скарачэнні. Паказальнік імёнаў.

У паказальніку змешчаны 5373 бібліяграфічныя адзінкі (публікацыі).

Неабходна падкрэсліць практычны бок паказальніка ў тым, што кожны з яго раздзелаў дзеліцца яшчэ на шмат падраздзелаў, якія дапамагаюць хутка знайсці патрэбную публікацыю, змешчаную ў бібліяграфіі. У кожным раздзеле публікацыі ўсістэматызаваны ў алфавітным парадку. Алфавітны паказальнік прац, друкаваных кірыліцай, складзен асобна ад А да Я, а друкаваных лацінкай асобна, пры канцы паказальніка, таксама ў алфавітным парадку ад А да Ż.

Гэты паказальнік прынясе вялікую карысць і дапамогу працаўнікам розных спецыяльнасцей тут у Польшчы, тым асобам, якія цікавяцца праблемамі беларускай этнаграфіі, фальклору і народнага мастацтва. Карысны ён можа быць для журналістаў, настаўнікаў, работнікаў культуры і інш. Напрыклад, у гэтым паказальніку мы бачым, як на далоні, усе тыя публікацыі, якія былі змешчаны ў „Ніве" ад 1956 і да 1971 г. і якія закранаюць пытанні беларускай этнаграфіі, фальклору і народнага мастацтва. Знаходзім тут публікацыі і на польскай мове, якія датычаць праблем беларускай народнай культуры.

Недахоп такога вось бібліяграфічнага паказальніка даўно адчуваўся ў беларускай этнаграфічнай бібліяграфіі. Прафесар М. Я. Грынблат зрабіў каштоўны падарунак усім, хто цікавіцца беларусазнаўствам. У гэтай бібліяграфіі мы бачым, як у люстры, усю вялікую працу (1945—1970) з галіны беларускай этнаграфіі, фальклору і народнага мастацтва, а таксама сумежных навук.

М. Пецюкевіч, Торунь.

Культурная Гайнаўшчына

(Працяг са стар. 1)

мясцовасцей, дзе клубы не служаць развіццю культурнага жыцця, клубы павінны быць забраны. У Моры, напрыклад, моладзь ходзіць у клуб толькі каб піць гарэлку ды іграць у карты...

Якія клубы на Гайнаўшчыне? Перш за ўсё займаюць яны невялікія пакойчыкі, няма ў іх дастатковага абсталявання, часта зацягваюцца ў іх рамонты, але ёсць і прыгожыя клубныя залы. Шкада, што іх яшчэ мала. Вельмі часта ў клубах бываюць толькі 2—3 грампласцінкі да адаптара, не хапае шклянак да кавы, а кветкі нераз стаяць не ў вазачках, а ў шклянках.

У клубах канцэнтруецца ўся вясковая культурная дзейнасць. Наведваюць іх не толькі жыхары вёскі, але і прыезджыя з розных куткоў краіны. Тут адбываюцца сустрэчы з журналістамі, пісьменнікамі, акцёрамі і г.д. У многіх вёсках моладзь хацела б весці шырэйшую культурную дзейнасць. Патрэбны для гэтага музычныя інструменты, фатаграфічнае абсталяванне, касцюмы для тэатральных і танцавальных калектываў. Аддзелу культуры ў Гайнаўцы не пасціць аднак фінансаваць усё гэта. Таму звярнуўся ён з заклікам да прадпрыемстваў, установ і арганізацый, каб прызналі свой грашовы ўклад на развіццё культуры. Ужо ёсць першыя вынікі гэтай акцыі, і хочацца быць у гэтай справе аптымістам.

Я. Цялушэцкі, фота аўтара

Марыя Яконюк — кіраўнік павятовай культурна-асветнай парадні ў Гайнаўцы і Віктар Бура — сакратар павятовага аддзела БГКТ у Гайнаўцы.

каў і Бандароў рыхтуюцца да яго і часта вядуць размовы на гэтую тэму. Некаторыя ўжо запрасілі сваіх сваякоў і знаёмых з далёкіх мясцовасцей, каб яны прыехалі на гэтую традыцыйную ўжо ў Рыбаках урачыстасць.

■ Галоўнае праўленне БГКТ правяло работу, звязаную з рэкрутацыяй настаўнікаў беларускай мовы ў падставовых школах на завочную беларускую філалогію з рускай філалогіяй як дадатковай спецыяльнасцю пры Варшаўскім універсітэце.

■ 5 мая гайнаўскі аддзел БГКТ супольна з інспекратаратам асветы правялі элімінацыі школьных тэатральных калектываў. Самадзейнікі з Мора падрыхтавалі п'есу Юркі Генюша „Зямля", школьнікі са Скупава — пастаноўку Янкі Купалы „Прымакі", а самадзейнікі з Навасад выступілі са сцэнічным творам Валянціна Зуба „Незвычайная сустрэча". Найвышэйшы мастацкі ўзровень быў у школьнікаў з Навасад, якія рыхтаваліся да элімінацый пад кіраўніцтвам свайго дырэктара — Тамары Бусняк. Яны прымалі ўдзел у фінальных элімінацыях тэатральных калектываў у Беластоку.

■ 1 мая пасля дэманстрацыі ў Бельску ў парку (у мушлі) выступілі з канцэртамі: школьны хор з падставовай школы № 3 і харавы калектыў мясцовага аддзела БГКТ (абодва хоры працуюць пад кіраўніцтвам Сяргея Лукашука).

■ Гурток БГКТ у Міклашах (Бельскі павет) пад старшынствам Мікалая Гонты на працягу ўсяго красавіка выканаў многа работы грамадскім чынам. Бэгэкатоўцы адрамантавалі кусок дарогі, абсадзілі яе дэкаратыўнымі дрэвамі і шмат папрацавалі пры будове святліцы ў сваёй вёсцы. Вартасць грамадскага чыну акрэсліваецца сумай 90 тыс. зл. (мх)

Беларуская ЛІТАРАТУРА

Нашаніўская пара

ПУБЛІЦЫСТЫКА „НАШАЙ НІВЫ"
ЧАСТКА III

Апрача пачатковай адукацыі, таксама адукацыя сярэдняя і вышэйшая часта знаходзілася ў цэнтры ўвагі публіцыстаў „Нашай нівы".

Адной з праблем, якая даволі часта паяўлялася на старонках „Нашай нівы", была праблема народных універсітэтаў. Публіцысты „Нашай нівы" былі пераканаеы, што сетка народных універсітэтаў у Беларусі магла б прычыніцца да пашырэння ведаў сярод моладзі і дарослых.

Не раз „Наша ніва" закранала таксама справу прафесіянальнай асветы ў Беларусі. Асабліва часта публіцысты пісалі аб патрэбе арганізацыі сельскагаспадарчых сярэдніх школ. Вельмі цікавымі былі публікацыі вядомага пісьменніка Ядвігіна Ш. (Антона Лявіцкага), які зрабіў у 1910 годзе многадняёвае падарожжа па Беларусі. Уражанні з гэтага падарожжа ляглі ў аснову „Лістаў з дарогі", апублікаваных у „Нашай ніве". У лістах Ядвігіна Ш. выявілася тыпова пазітывістычная ідэалогія. Аўтар быў пераканаьы, што толькі шляхам спакойнай працы і асветы можна палепшыць лёс Беларусі. Ядвігін Ш. быў пераканаиы, што памешчыкі ахвотна дадуць будынкі і выдзеляць участкі зямлі для сельскагаспадарчых школ, у якіх будуць вучыцца дзеці беларускіх сялян.

Зразумела, што гэтыя мары пісьменніка ніколі не былі рэалізаваны. Памешчыцтва заставалася глухім на патрэбы народнай асветы...

У 1908 годзе „Наша ніва" пачала дыскусію аб стварэнні ў Беларусі Вышэйшай навуковай установы. Дыскусія датычылася характару гэтай установы і месца яе дзейнасці. Аўтар артыкула „Аб універсітэце ў Вільні" („Наша ніва" 9(1908) даказваў, што Беларусі больш патрэбны універсітэт, чым палітэхнічны інстытут. Універсітэт, на думку аўтара, мог бы падрыхтоўваць спецыялістаў многіх прафесій тады, калі палітэхнічны інстытут рыхтаваў бы толькі інжынераў.

„Мы думаем, што для Беларусі і Літвы патрэбны не так інжынеры, як проста людзі з навукаю — дахтары, адвакаты, вучыцелі і розныя вучоныя. Наш край цёмны і німа каму рупіцца аб прасвеці народа".

У 1913 годзе ў „Нашай ніве" (29/1913) паяўляецца артыкул „Беларускі універсітэт", у якім аўтар разважае справы стварэння універсітэта ў Вільні, Мінску або Віцебску. Відаць, „Наша ніва" зрабіла таксама іншыя практычныя захады ў кірунку арганізацыі універсітэта ў Беларусі. Быць можа, рэдакцыя звярнулася да паслоў Думы або накіравала свае прапановы ў Міністэрства асветы Рускай імперыі. Гэтым бадай трэба тлумачыць тое, што ў 1913 г. царскі міністр асветы выказаўся на тэму стварэння універсітэта ў Беларусі. Міністр лічыў гэту ідэю заўчаснай і непатрэбнай. У сувязі з такой пазіцыяй царскага ўрада думка аб стварэнні універсітэта была бестэрмінова адложана. Царскі ўрад ніколі універсітэта ў Беларусі не стварыў. Толькі пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі ў 1921 годзе быў створаны Беларускі дзяржаўны універсітэт. Толькі савецкая рэчаіснасць ажыццявіла мары нашаніўцаў.

Не раз публіцысты „Нашай нівы" займаліся таксама справай падручнікаў і навуковых дапаможнікаў у школах. Амаль усе школы адчувалі недахоп геаграфічных карт, глобусаў, а таксама сшыткаў, крэйды і г.д. Аднак галоўнай справай заставаліся падручнікі. Былі яны ўтрыманы ў духу „праваслаўя, самадзяржаўя і народнасці". Галоўная іх мэта заключалася ва ўтрыманні „вечнай" царскай сістэмы. „Наша ніва" не магла востра і адкрыта атакаваць такі кірунак царскай асветы. Аўтары публікацый мусілі з вялікай асцярожнасцю фармуляваць свае закіды і прапановы. Многія з іх гаварылі аб архаічнасці рускіх падручнікаў. Асабліва адмоўна выказаліся публіцысты „Нашай нівы" аб вялікай колькасці ў падручніках інфармацыі аб царквах, манастырах, святых, аб пастах і малітвах.

„Наша ніва" даказвала, што ўсё гэта толькі абцяжвае памяць вучня і што не служыць практычным мэтам. Такім чынам, „Наша ніва" была прыхільнікам школы свецкай і прагматычнай.

Пачатак на стар. 1

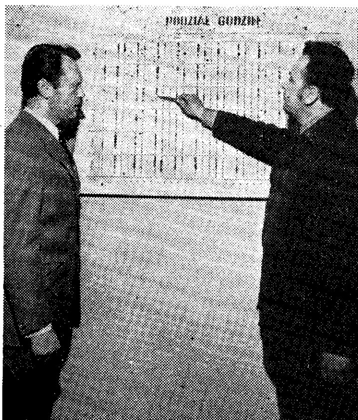

Супрацоўніцтва дырэктараў А. Карпюка (злева) і Я. Суліма — гэта штодзённасць.

хаваўчы эксперымент у класах I — IV, апрацаваны дацэнтам Аляксандрам Левіным. Дагэтуль было так, што калі вучань спакойны, не шалее, дык атрымліваў выдатную ацэнку па паводзінах. Цяпер, згодна з эксперыментам, на такую ацэнку складаецца некалькі элементаў. У даным выпадку: грамадская актыўнасць, асабістая культура і пільнасць. Ацэнкі таксама зменены, а іх названне: „выруўнёнца", узорная, ненаганная і наганная. Ацэнку сваіх паводзін першапачаткова праводзіць сам вучань, а потым ацэньвае яго класны калектыў. Апошні мае голас настаўнік-выхаваўца. Вось спасціроі настаўніцы Веры Матысюк аб эксперыменце: „Я заўважыла, што зімою мае дзеці вельмі дапамагалі адзін другому, калі апраналіся ці распраналіся ў гардэробе... Калі здарыцца, што якое-небудзь з дзяцей дрэнна сябе адчувае, класны калектыў ім вельмі апякуецца".

Увядзенне гэтых ацэнак, на думку дырэкцыі школы, класных выхавацеляў і бацькоў, мабілізуюча ўплыло на клопаты класнага калектыву аб выніках навучання, на асабістую гігіену вучняў, на сістэматычную падрыхтоўку урокаў. Моладзі былі дадзены правы ў сугаспадаранні і загадванні школай. Ацэнка па паводзінах, якая адбываецца на творчай і выхаваўчай нарадзе класа, у атмасферы шчырасці і добразычлівасці, дзе выступае самаацэнка вучня, адкрывае пазітыўныя схільнасці, якія дрэмлюць у вучнях.

Апрача выхаваўчага, у школе праводзіцца метадычна-дыдактычны эксперымент паводле тэорый дацэнта доктара Вінцэнта Оканя і доктара Эдварда Флемінга, а таксама праграмны эксперымент.

Аб выніках дыдактычна-выхаваўчай працы школы хай сведчыць і тое, што ў мінулым годзе толькі адзін выпускнік не паступіў у панадпачатковую школу. З бельскай тройкі кожны год у сярэднім паступае ў матуральныя школы 80 прац. выпускнікоў, а 20 прац. — у прафесіянальныя школы. І што не абыякавае, 1/3 прынятых навучэнцаў беларускага ліцэя — гэта абсальвенты пачатковай школы № 3 у Бельску. Агульная думка такая, што ўсюды яны даюць сабе рады, не маюць цяжкасцей. І можа яшчэ адно. Ужо тры гады ў гэтай школе пераходзіць з класа ў клас 98,3 прац. вучняў. Гэтыя лікі бадай не патрабуюць каментарыя.

ПАЗАКЛАСНАЯ ПРАЦА

Шматлікіх дасягненняў дабілася школа № 3 у галіне пазакласнай працы. Усе вучні класаў V—VIII развіваюць свае здольнасці, паглыбляюць зацікаўленні. Аб гэтым хай сведчаць прыклады з гэтага года. Вучні Аляксандр Крукоўскі і Марыя Хурса пад кіраўніцтвам настаўніцы Зіны Казлоўскай з'яўляюцца пераможцамі дэкламатарскага конкурсу ў павеце, Андрэй Паўлючук і Юрка Бароўскі, якімі апякуецца настаўніца Люба Ігнацюк, перамаглі на павятовай матэматычнай алімпіядзе. Добра развіваецца спорт у школе. Пад кіраўніцтвам настаўніка Мікалая Шымчука і Васіля Нікалаюка дзяўчаты сталі чэмпіёнамі павету па баскетболу і віцэ-чэмпіёнамі па валейболу, а дружыны хлопцаў заваявалі першынство павету па валейболу і II месца па баскетболу. Школьны хор пад кіраўніцтвам Сяргея Лукашука заняў I месца на раённым і II месца на павятовым аглядзе хораў і малых вакальных форм. Школьны тэатральны калектыў, якім кіруе Вера Рышчук, заняў I месца ў павятовым аглядзе школьных беларускіх тэатральных калектываў.

Гэта толькі вытрымкі з багатай, усебаковай працы школы. І калі ў час гутаркі з дырэктарам Сулімам запытаў я ў яго, ці гэтыя эксперыменты — гэта не большая нагрузка для настаўніка, ён адказаў: „На жаль, так. Проста замнога паперкавай работы. Але настаўнікі ў нас працавітыя, і мы ўсе цешымся, што нашы намаганні добра ацэнены.

А. Карпюк
фота аўтара.

У біялагічным кабінеце заняткі вядзе Ніна Суліма.

ДЗЕ? ШТО? КАЛІ?

Праграма мерапрыемстваў БГКТ на наступны тыдзень:

Беласток. Вечарына: Знаёмімся са студэнтамі ВСІ. 26 мая ў 19 гадзін.

Бельскі аддзел. Гацькі. Канцэрт лаўрэатаў павятовага агляду „Беларуская песня — 73". 21 мая ў 19 гадзін.

Гайнаўскі аддзел. Чыжы. Выступленне мастацкага калектыву Дабрывада-Кляшчэлі. 26 мая ў 18 гадзін.

Варшава. Экскурсія цеплаходам па Вісле. У часе экскурсіі адбудзецца канцэрт лаўрэатаў „Беларускай песні — 73". 27 мая.

У ЛАБАРАТОРЫЯХ ВУЧОНЫХ

ДЛЯ СКАРЫСТАННЯ Ў 2300 ГОДЗЕ

У Супраслі на вуліцы Канарскага расце 300-гадовая таполя, яе камель мае паўтара метра па дыяметру. Дрэва памятае часы росквіту славутага ў XVI—XVIII стагоддзях супрасльскага манастыра, калі тут, у лясных нетрах, на граніцы Блудаўскай і Крынскай пушчаў, жыла манашская брація. За тоўстымі манастырскімі мурамі красаваўся Благавешчанскі сабор — цуда архітэктуры XVI стагоддзя, у бібліятэцы захоўваліся рэдкія старажытныя рукапісныя кнігі, з канца XVII стагоддзя працавала друкарня, а потым і фабрыка паперы.

Вакол жа шумела ўсхваляванае мора лясоў. Па іх багацці ўжо ў XVII стагоддзі працягнулі рукі купцы з далёкага Гданьска. Драўнінны попел-паташ, смала, дзёгаць, клепкі на бочкі і перш за ўсё вышэзныя і роўныя, як струна, супрасльскія сосны і елкі — усё гэта па рэках Супраслі, Нарве і Вісле пачало сплываць у Гданьск, адтуль — у парты Заходняй Еўропы. Ужо тады заходнееўрапейскія суднабудаўнічыя верфі і сталярскія варштаты адкрылі незвычайныя якасці супрасльскай сасны. Яе камель, гладкі і роўны, даўжынёй у 30—40 метраў, пазбаўлены сукоў, амаль што не мае абалоні, а смалістую сарцавіну утвараюць дробненькія, густыя і шчыльныя слаі. Гэта ідэальны матэрыял для пабудовы караблёў, вырабу мэблі, на мастацкія вырабы.

Слава супрасльскай сасны на свеце не загасла і па сённяшні дзень. Пра павелічэнне гэтай славы нястомна клапоцяцца працаўнікі Супрасльскага надлясніцтва і навуковыя работнікі Камітэта лясных навук Польскай акадэміі навук.

— Відаць, якасць глебы вакол Супраслі і асаблівасці тутэйшага мікраклімату ўплываюць на тое, што ў нас тут расце найлепшая не толькі ў Польшчы, але і ва ўсёй Еўропе сасна. Сярод дзесяткаў тысяч гэтых гонкіх меднаствольных прыгажунаў у нашым ваяводстве выяўлены 23 дрэвы-цуды, — расказвае тэхнічны ад'юнкт Супрасльскага надлясніцтва Георгій Мешкаў. — Гэтыя дрэвы — вынік шматвяковай натуральнай селекцыі. Такі каштоўны дар прыроды працаўнікі лесу і работнікі навукова-доследных інстытутаў рашылі размножыць і распаўсюдзіць. Гэтыя 23 сасны беражом, як зрэнку вока. Некалькі год таму назад паводле спецыяльна апрацаваных навукоўцамі метадаў, планаў і дакументацыі мы пачалі збіраць з іх насенне і брацъ чаранкі на прышчэпліванне. Ужо маем значную плантацыю шчэпленай сасны і даволі вялікія школкі саджанцаў ды пасадкі маладога сасонніку. Крыху шышак і чаранкоў да прышчэпкі прадаем па высокіх цэнах у Германскую Дэмакратычную Рэспубліку, Швецыю, Федэратыўную Рэспубліку

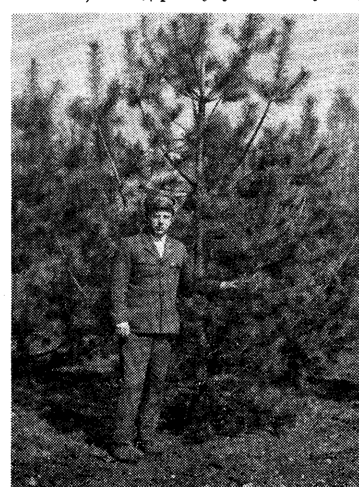

Ляснічы Е. Хвашчэўскі каля некалькігадовай шчэпленай сасны.

 © PDF: Kamunikat.org 2023

НА ПРЫКЛАДЗЕ НАРАЎСКАЙ ГМІНЫ

АКТЫВІСТЫ АД ХВАСТА

Адразу ў пачатку нашай гутаркі начальнік Нараўскай гміны Віталіс Пякарскі заяўляе, што рашылі яны лепш кіраваць сельскай гаспадаркай на сваёй тэрыторыі. Тут гэта асноўная і адзіная галіна вытворчасці. Узровень дабрабыту мясцовага насельніцтва залежыць толькі і выключна ад уласнай гаспадарнасці, ад умелага выкарыстання багацця, якім з'яўляецца зямля.

— Каб вы пабывалі на апошняй сесіі нашай гміннай рады! — гаворыць начальнік. — Каб пачулі выступленні і галасы ў дыскусіі!

Сесія адбылася ў апошнія дні красавіка. З пратакола і іншых дакументаў можна зрабіць вывад, што характарызавала яе шчырасць і канкрэтнасць. Проста мылі тут усім галовы, аж шум ішоў! А пачыналі ад сябе, ад радных, ад солтысаў, ад грамадскіх дзеячоў, ад людзей, якія абавязаны абуджаць дысцыпліну і грамадскую актыўнасць у другіх, у суседзяў і аднавяскоўцаў. Сухой ніткі на іх не аставілі. Бо сапраўды, сабраўшы ўсіх іх разам, гэтых актывістаў, змаглі б мы засяліць не малую вёску, якая налічвала б больш-менш 100 гаспадароў. Столькі ёсць іх ў Нараўскай гміне.

Абавязаны яны былі купіць — і прымяніць на сваіх палях! — 63 тоны чыстага мінеральнага ўгнаення. Гэта дакладна падлічыла сельскагаспадарчая служба. Аказваецца, што ледзь 36 чалавек сярод іх поўнасцю выканала гэты асноўны абавязак прыкладнага гаспадара. Асабліва добры прыклад паказалі **Павел Каспровіч** з Агароднікаў, **Язэп Канажэўскі** з Даратынкі, **Ян Дамброўскі** з Істоку, **Аляксей Аксенюк** з Козлікаў, **Мікалай Астапчук** з Кавелы. Яны не пашкадавалі грошай на штучныя ўгнаенні і ведаюць, што на гэтым не прайграюць. Ян Дамброўскі з Істока (пра яго неўзабаве напішам шырэй) гаварыў мне для прыкладу, што ён кожны год купляе дзве і больш чым дзве свае нормы, хаця натуральнага, жывёльнага гною мае столькі, што не ведае куды яго падзець.

Але аж 44 радныя, солтысы і розныя нібы-актывісты выкупілі ледзь палавіну, або нямнога больш за палавіну сваёй гадовай нормы. 17 з іх зусім не захацелі ў сваіх гаспадарках прымяняць мінеральныя ўгнаенні, або купілі столькі, як кот наплакаў, або кошка набрахала. Дык гнаць мяцёлкай такіх, з божай ласкі, актывістаў, каб людзей не смяшылі, каб іншыя сяляне не спасылаліся на іх „прыклад". Моў, ён — актывіст — не бярэ гэтага попелу, а я буду браць.

На жаль, у Нараўскай гміне многа, надта ж многа сялян мела б ахвоту адклікацца да адмоўных, самых горшых прыкладаў. У вёсках **Цімохі, Рыбакі, Ваські, Ванева, Кутавая знайшлося ледзь па адным гаспадары,** якія купілі столькі мінеральных угнаенняў, колькі прадбачыла норма для іх зямельных угоддзяў. А іншыя?

— Лепш не гаварыць, бо сорамна, — сцвярджае начальнік Пякарскі і адводзіць вочы недзе ўбок, як бы гэта ён быў вінаваты ў тым, што сяляне яго гміны не зацікаўлены ў прымяненні штучных угнаенняў, без якіх цяжка ўявіць сучасную сельскую гаспадарку.

— Дык чаму людзі не выконваюць нормаў прымянення штучных угнаенняў? Ці яны завысокія?

— А дзе ж там! — усклікае начальнік. — Толькі 92 кілаграмы хімічна чыстага рэчыва. Гэта ніжэй ваяводскага ўзроўню, гэта ніжэй сапраўдных патрэб.

— Дык чаму?

Настае даўжэйшае маўчанне. Начальнік Пякарскі паціскае толькі плячыма. Цішыню спыняе Міхась Кучко, інструктар павятовага камітэта партыі ў Гайнаўцы.

— Не рабіце такой панікі, — гаворыць ён. — Мы стараемся, як толькі можам. Не ўсюды ў нас так аднолькава дрэнна. Вось для прыкладу ў Адрынках, Іванках, або ў Істоку больш-менш 90% гаспадароў поўнасцю купілі належныя ім штучныя ўгнаенні.

Так, гэта праўда. Назваць тут можна яшчэ некаторыя іншыя вёскі, многія сяляне забралі поўныя дозы гэтых угнаенняў. Аднак больш яшчэ такіх вёсак і гаспадароў, якія не купілі нічога са штучных угнаенняў, або купілі зусім мала. У самай Нарве налічым такіх гаспадароў — 98, у Тыневічах Малых і Вялікіх (разам) — 61, у Макаўцы — 31, у Храбустоўцы — 17. А гэта куды яшчэ не поўны пералік гэтых „перадавікоў" ад хваста.

Чаму яно так ёсць?

Віктар Рудчык

ФАЛЬКЛОР

СЯМЕЙНАЯ

Moderato
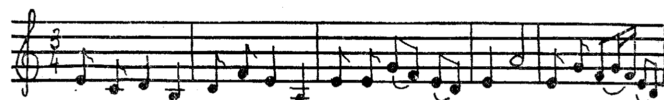
Ой, ба-ліць жа га-ло-вань-ка — Ня-ма чым звя-за-ці. Па-шла бы я
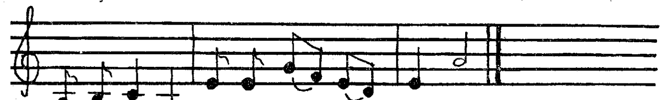
до ма-ту-лі — Не-кім на-ка-за-ці.

Ой, баліць жа галованька —
Няма чым звязаці.
Пашла бы я да матулі —
Некім наказаці.
Ой, сарву я ружы кветку
Ды пушчу на воду.
Плыві, плыві, ружа-кветка,
Да самого броду.
Плыла, плыла ружа-кветка,
Ды стала круціцца.
Вышла маці воду браці
Ды стала дзівіцца:
— Што ж ты мая, ружа-кветка,
На вадзе завяла?
Відаць доўго ты, дзіцятка,
На мяне чакала...
Выпі, маці, ту вадзіцу,
Што я нанасіла —
Любі, маці, таго зяця,
Што я палюбіла.
— Я не буду вады піці —
Буду разліваці.
Нелюбого таго зяця
Буду праклінаці.
— Не разлівай, маці, воду,
Бо цяжка насіці.
Не праклінай, маці, зяця,
Не будзеш з ім жыці.
Не праклінай, маці, зяця,
Не будзеш з ім жыці.

Ад вядомага дзеяча на ніве беларускай народнай культуры ў Польшчы, Ніны Мушынскай, 1910 года нараджэння, якая жыве ў мястэчку Гарадок, Беластоцкага павету, запісаў 24 студзеня 1973 г. Мікалай Гайдук. Нотны запіс з магнетафоннай стужкі зрабіў Эдуард Гойлік.

УЗЯЛІСЯ ЗА РАБОТУ

У Нараўцы Гайнаўскага павету былі добрыя спартыўныя традыцыі. Некалькі гадоў таму назад была тут шырока разгорнута праца пры пабудове новай спортпляцоўкі, якую мясцовыя жыхары называлі нават спартыўным стадыёнам. Знайшоўся пляц, на якім паставілі вароты, вызначылі лініі, а нават паставілі лавачкі для балельшчыкаў. Побач прыспасобілі будыначак на раздзявальню і на ўсе спартыўныя прылады. Навокал стадыёна паявіўся нават паркан. Нямнога заставалася да заканчэння пабудовы вельмі патрэбнай і доўгачаканай спартыўнай пляцоўкі. Але, як кажуць, тут забракла пораху. Неяк апусцілі рукі мясцовыя актывісты.

Міналі гады. У міжчасе заваліўся дах над раздзявальняй, разваліўся паркан, а спрытнейшыя гаспадары пачалі пускаць на стадыён кароў, паколькі спартыўная пляцоўка прарасла сачыстай травою. Зусім зваліліся пад ногі некалі парадныя вароты ля ўваходу на спартыўную пляцоўку.

Але надыйшла вясна ў гэтым годзе. Наш рэпарцёр прыкмеціў зусім неспа-

дзявана людзей на месцы забытага ўсімі стадыёна. Мужчыны ўвіхаліся з рыдлёўкамі, раўнялі пляц, нанава пракладалі бегавую дарожку... Наш рэпарцёр зрабіў здымак. Інакш яму б маглі не паверыць. Мінула ж столькі часу... і раптам! Цешыць нас факт, што нараўчане маюць свой гонар і хочуць будову стадыёна давесці да канца. Мо на гэты раз ім удасца. Жадаем поспехаў. Ахвотна прыедзем паглядзець спартыўныя розыгрышы на новым нараўкаўскім стадыёне

Тэкст і фота (ця)

Германіі і ў іншыя краіны. Зацікаўленне ў Еўропе вырошчваннем супрасльскай сасны вельмі вялікае.

Ляснічы з Падсупраслі Ежы Хвашчэўскі — абсальвент Ляснога тэхнікума ў Белавежы, шматгадовы і вопытны працаўнік лесу. На леташняй вырубцы ён падводзіць мяне да групы самотных паднебных сосен.

— Вось яна — адна з нашых слаўных 23-ох, — гладзіць ён рукою па шурпатым камлі з вымаляванымі каляровымі паясамі ды рознымі нумарамі. Спрабую глянуць на верхавіну дрэва — з галавы спадае шапка. — Яна вышэй, чым 12-ціпавярховы дом. Таму да зрывання шышак і зрэзвання чаранкоў ужываем спецыяльнай, купленай у Швецыі, драбіны. Робіць гэта адпаведна падрыхтаваны на курсах у Курніку (каля Познані) чалавек, які мае вельмі добрае здароўе і не баіцца вышыні. Сабраныя шышкі накіроўваем у спецыяльную лушчарню, а чаранкі захоўваем нейкі час у халадзільніках. Збор чаранкоў і прышчэпліванне адбываецца ў жніўні месяцы.

У гадавальніку ў Рамучэве, што знаходзіцца ў 3 км ад Супраслі, на плошчы каля 2,5 га роўнымі радочкамі растуць шчэпленыя сосны. І толькі яны, бо ўся ралля вакол іх узрыхлена і выпалата з пустазелля да найменшага каліўца. Пры кожным прышчэпе на адмысловым слупку прымацавана таблічка з дакладнай датай шчапення і нумарам сасны, з якой узяты чаранок. Вакол гадавальніка створаны спецыяльны пояс, на якім

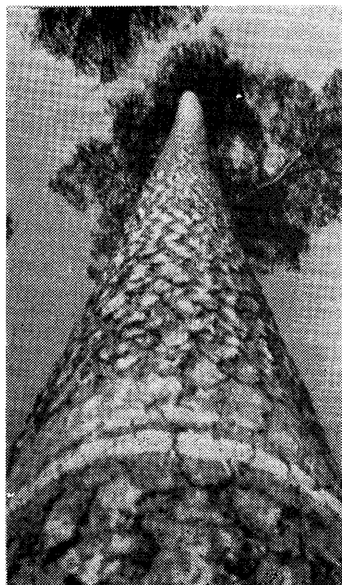

Адна з 23 супрасльскіх сосен-прыгажуняў.

не расце ніводная сасна. Гэта для забеспячэння ад запылення кветак шчэпленай сасны пыльцой якога-небудзь не пажаданага сасновага дрэва.

— Шчэпленую сасну вырошчваем па тое, каб як мага хутчэй павялічыць колькасць насення і зрабіць больш бяспечным яго збор, — паясняе Е. Хвашчэўскі. — Пятнаццацігадовая шчэпленая сасна дае ўжо нармальнае насенне, і збор яго не такі цяжкі і небяспечны, бо дрэва расце невысокае і разгалістае. Саджанцы, вырашчаныя з гэтага насення, пойдуць на пасадку лесу, які „даспее" на вырубку недзе ў 2100 годзе. Апрача гэтага вядзем спецыяльныя селекцыйныя працы над вырошчваннем элітарнага насення, паходзячага з гэтых 23 незвычайных сосен. Каб атрымаць гарантаваную „эліту", неабходна выгадаваць тры пакаленні сосен. Сасна дае насенне недзе ва ўзросце 50—70 год, значыць, элітарнае насенне селекцыйнай супрасльскай сасны атрымаюць нашыя нашчадкі недзе каля 2150 года, а вырубка дрэва і скарыстанне яго ў прамысловасці наступіць аж каля 2300 года. Як бачыце, працуем мы сёння для вельмі далёкай будучыні. Гадавальнік у Рамучэве з кожным годам пашыраецца. І слава супрасльскай сасны не можа загаснуць ніколі...

Ужо пакідаючы Супрасльскае надлясніцтва, я даведаўся, што і цяпер на міжнародных рынках драўніна з тартака ў Супраслі цэніцца вельмі высока.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Працаўніку была дэнансіравана ўмова працы і праз тры месяцы мела яна быць развязана. Працаўнік адклікаўся да вышэйшай улады, бароначыся тым, што ён адзіны карміцель сям'і. Не чакаючы адказу, прадпрыемства загадала працаўніку прыступіць да здачы даверанай яму маёмасці. Працаўнік адмовіўся выканаць загад. Прадпрыемства неадкладна звольніла яго з працы. Ці правільна паступіла прадпрыемства?

АДКАЗ: За адмову выканання загаду здачы маёмасці — за згодай закладовай рады — прадпрыемства магло звольніць працаўніка неадкладна нават тады, калі б умова працы была перад гэтым дэнансіравана няправільна і скарга працаўніка не была разгледжана. Працаўнік не можа адмаўляцца ад выканання загаду начальніка, калі ён не з'яўляецца бяспраўным. Паколькі працаўніку дагавор быў дэнансіраваны, начальнік мог загадаць яму здаць дааверaную яму маёмасць, не чакаючы разгледжання вышэйшымі ўладамі скаргі працаўніка. Працаўнік можа дабівацца сваіх правоў, калі паводле яго погляду яны парушаны, але адмовіцца ад выканання загаду нельга, бо гэта дае працадаўцы магчымасць неадкладна звольніць працаўніка з працы.

 © PDF: Kamunikat.org 2023

ЛЮДЗІ, ПРА ЯКІХ ТРЭБА ВЕДАЦЬ

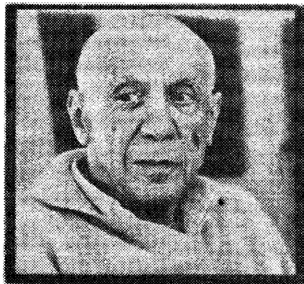

Жыў 92 гады. Быў мастаком, жывапісцам. Належаў да таго роду людзей, якія пакідаюць трывалы след у гісторыі чалавецтва. Яго прозвішча супастаўляюць з прозвішчам Леанарда да Вінчы, Рубенса, Рэмбрандта і з іншымі несмяротнымі. Ён сам гаварыў пра сябе: „**Я — кароль, ужо тройчы кароль!**“

Нарадзіўся ў 1881 годзе ў іспанскай Андалузіі. Прозвішча **Пікасо** пераняў ад маці, а талент атрымаў у спадчыне па бацьку, які быў скромным настаўнікам жывапісу. Калі Паблу было 13 гадоў, бацька аднойчы папрасіў яго, каб сын дамаляваў ножкі для голуба на сваім малюнку. Хлопец зрабіў гэта так дасканала, што бацька лепш бы не патрапіў. Праз многія гады ўспамінаючы свае дзяцінства, Пабла Пікасо без лішняй скромнасці заявіў сваім сябрам: „Ужо тады маляваў я лепш, чым Рафаэль“.

На 15 годзе жыцця быў ён ужо вучнем Мадрыдскай школы мастацтва. На 21 годзе жыцця выбраўся шукаць шчасця і прызнання ў сталіцы Францыі. Парыж прыцягваў сваёй экзотыкай і надзеяй на хуткае заваяванне славы, якая адкрывае крыніцы багацця. Прытуліўся на Манмартры — у праслаўленым парыжскім квартале падобных яму прыслужнікаў муз, шукальнікаў славы, мастакоў-цыганоў.

Слава аднак ішла да яго крутымі сцежкамі. Тады, на пачатку нашага стагоддзя, быў ён адным з многіх. Свае малюнкі прадаваў за некалькі франкаў, каб толькі хапіла на пакупку фарбаў і на кусок хлеба. Аднойчы, у 1904 годзе, узнялася навальніца. Пабла сядзеў у сваёй зруйнаванай майстэрні на Манмартры і, як заўсёды, маляваў пры свечцы чарговае палотнішча. Раптам убегла да яго маладая, прыгожая, незнаёмая дзяўчына. Хацела схавацца перад бурай і... засталася разам з ім на 9 год. Называлася Фернанда Алівер. Калі іх жыццёвыя дарогі разыходзіліся, згодна і роўна падзялілі яны супольна нажытую маёмасць: тапчан, патэльню, мядніцу і аднаногі столік. Больш нічога не мелі, хаця Пабла Пікасо працаваў рэгулярна, найчасцей вечарам, ад 6 гадзін пасля абеду і часам да самага світання. З гэтага перыяду выводзіцца праслаўлены яго малюнак „**Дзяўчаты з Авіньёну**“, выкананы ў 1906—1907 гадах. Гэтае палотнішча ўпершыню паказвае новы напрамак у мастацтве, які пазней будуць называць умоўна „**метадам Пікасо**“. Майстар Пабла адыходзіць тады ад фігуратыўнага, вонкавага падабенства, а сягае ў нутро чалавека. Шляхам мэтанакіраванай дэфармацыі вонкавых форм, шляхам падборкі колеру і адпаведнага размяшчэння яго на паверхні малюнку імкнуўся ён да паглыблення традыцыйнага рэалізму. З яго імем звязаны амаль што ўсе перамены ў сусветным мастацтве нашага стагоддзя.

Сярод соцень яго малюнкаў ёсць цыкл эскізаў маслам, прысвечаных іспанскай карыдзе — барацьбе быкоў, якой ён захапляўся ўсё жыццё. „**Людзі думаюць,** — гаварыў ён, — **што маляваў я іх пасля карыды. А гэта няпраўда. Маляваў я іх на дзень раней і прадаваў каму-колеч, каб мець грошы на паездку і на ўступны білет**“.

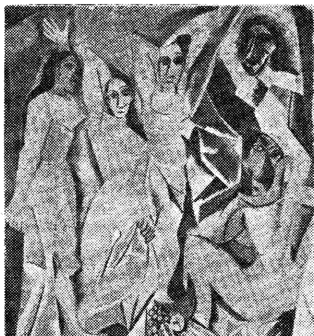

Дзяўчаты з Авіньёну.

Цяпер за гэтыя і за іншыя яго малюнкі плоцяць на ліцытацыі мільёны долараў.

Пабла Пікасо не замыкаўся выключна ў сваім свеце мастацтва. Заўсёды быў на баку пакрыўджаных. Калі ў 1936 годзе над яго радзімай навісла смяротная небяспека фашысцкай дыктатуры, ён паехаў у Іспанію і яўна стаў на баку рэспубліканскага ўрада і Людовага фронту. Тады даверылі яму дырэктарства праслаўленай галерэі Прадо. Пад уражаннем зверскай бамбёжкі гітлераўскімі лётчыкамі іспанскага горада Г у э р н і к а Пабла Пікасо малюе патрасаючае палотнішча „**Гуэрніка**“ і прысвячае яго сваёй радзіме, але з той засцярогай, што не можа яно апынуцца ў Іспаніі, пакуль застаецца яна пад дыктатурай Франко. Пакуль што Пікасаўская „Гуэрніка“ перахоўваецца ў ньюйоркскім музеі.

У час другой сусветнай вайны Пікасо супрацоўнічаў з французскім рухам супраціўлення. У 1944 годзе ўступіў ён у члены Французскай кампартыі. Пасля вайны стаў актыўным барацьбітом за мір. Яго малюнак голуба з'яўляецца сімвалам гэтай барацьбы. У 1948 годзе ўдзельнічаў у Сусветным кангрэсе інтэлектуалістаў у абарону міру, які адбыўся ў Вроцлаве. Яго прозвішча знаходзім сярод лаўрэатаў Ленінскай прэміі абаронцаў міру.

Двойчы жаніўся. Першай яго жонкай (шлюб 12 снежня 1918 г.) была руская танцорка Вольга Хахлова. Жылі разам да 1933 года. Мелі сына, Пабла — адзінага наследніка бацькавай маёмасці. Другі раз Пікасо ажаніўся ў 1961 годзе. Было яму тады... 80 гадоў.

Апошнія 12 год пражыў ён на поўдні Францыі. Працаваў да апошніх дзён жыцця. Рэгулярна па 12 гадзін у дзень. У красавіку 1973 года разышлася вестка, што закончыў свой зямны шлях адзін з волатаў мастацтва. Памёр аднак толькі чалавек. Пікасо-мастак, Пікасо-з'ява — жыве і жыць будзе.

Апр. В. Рудчык

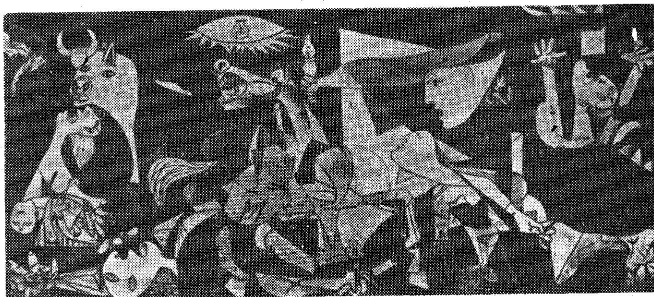

Гуэрніка.

Куток практычных ведаў

МОДА ДЛЯ МУЖЧЫН

Мужчынская мода, як і мода для дзяцей, змяняецца не так хутка, як мода для жанчын. Аднак і ў гэтай галіне журналы мод штораз прыносяць нейкую навіну.

У сучасны момант моднай вопраткай для мужчыны з'яўляецца класічны касцюм. Касцюмы гэтыя напамінаюць касцюмы 30-х гадоў. Кляпы жакетаў цяпер шыюць вельмі шырокія. Вярнуліся таксама камізэлькі і штаны з манжэтамі. Камізэлькі звычайна бываюць высока зашпіленыя, гальштук відаць з-пад іх толькі нязначна.

У апошнія гады ў мужчынскай модзе дамінаваў маладзёжны стыль, які, праўду кажучы, значна ажывіў мужчынскую вопратку. Аднак у сучасны момант мужчына дарослы апранаецца ўсё ж інакш, чым малады хлапец. Элегантны мужчына выбірае вопратку больш спакойную, а найчасцей ў стылі класічным, англійскім. Не заўважыш у яго вопратцы ні рамантычнага, ні мілітарнага стылю.

Постаць мужчыны выглядае крыху падоўжанай. У пінжаку падкрэслена талія. Плечы крыху вышэйшыя. Ззаду адзін распорак пасярэдзіне. Штаны ў асноўным прамыя, дапасаваныя на бёдрах. Некаторыя шыюць штаны ўнізе шырэйшыя. Зразумела, з манжэтамі.

Разам з новай моднай лініяй вяртаюцца модныя раней матэрыялы: фланэля, філафіль, твід. Модныя таксама розныя спакойныя клеткі. На штодзень носяць тканіны бежавага, карычневага, шэрага колераў. На візіт апранаюць звычайна цямнейшыя касцюмы: цёмнашэрыя, цёмнасінія, цёмнакарычневыя і, зразумела, чорныя.

Камізэлькі ізноў класічныя, пашытыя з той самай тканіны што і касцюм. А могуць быць таксама з іншага матэрыялу, які гармානізуе з касцюмам, але носяць камізэлькі заўсёды з касцюмам.

Кашулі таксама сёння носяць класічныя, але крыху вузейшыя, чым раней, больш дапасаваныя да фігуры ў бочных швах. Вечарам апранаюць зазвычай белую кашулю, а на штодзень кашулі розных светлых колераў, або ў далікатную палоску. Гальштукі сёння носяць шырокія. Модныя гальштукі ў розныя ўзоры, ва ўскосную палоску, а таксама арыентальныя, друкаваныя на кашміры, або шоўку.

Зразумела, маладыя хлопцы могуць сабе дазволіць на больш яскравыя колеры і большую разнароднасць у сваёй вопратцы. Яны могуць насіць многа рэчаў са скуры, яскравыя камізэлькі і скураныя, набіваныя цвікамі паясы.

Сяброўка

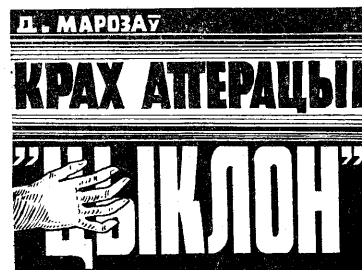

Гэта аповесць пра савецкага разведчыка, які ўсю Вялікую Айчынную вайну працаваў у варожым тыле. У гэтай невялікай аповесці толькі адзін эпізод яго работы, толькі трыццаць шэсць гадзін гераізму, што працягваўся гады.

ЗАБЫТЫ ПАД БЕРЛІНАМ

Недарэчны па сутнасці выпадак пагражаў правалам. Капітан Шварцбрук ляжаў мёртвым на дне кузава „кішэннага грузавіка“. Асколак, ці, магчыма, куля трапіла яму прама ў галаву. Нават крыві амаль не было. Обер-лейтэнант Лібель паглядзеў на жоўта-чорны кіламетравы слуп каля шашы: „Да Берліна 30 кіламетраў“. Дарога была пустая. Ды і хто цяпер звярнуў бы ўвагу на адзінокі ваенны фургон ля абочыны і афіцэра каля яго. Ці мала што? Магчыма, вадзіцель выйшаў агледзець груз або праверыць скаты.

Лібель зачыніў заднія дзверцы крытага грузавога фургона. Вось трэба ж было так здарыцца: гэты капітан прайшоў увесь Усходні фронт, некалькі аперацый у тыле ў рускіх — і на табе! Забіты пад Берлінам, за сотні кіламетраў ад фронту. Лёс? Обер-лейтэнант задуменна сцягнуў з рук вузкія замшавыя пальчаткі і сеў у кабіну. Уставіў ключ запальвання.

Але куды ж усё-такі ехаць? Колькі цяпер часу? Усяго палавіна на першую. Значыць, у запасе застаецца максімум гадзіна-паўтары.

Обер-лейтэнант Лібель успомніў усе падзеі гэтай раніцы з самага пачатку. Каля дзевяці яго выклікаў непасрэдны начальнік — кіраўнік аднаго з аддзяленняў Цэнтра ваеннай разведкі падпалкоўнік Мельцар. Побач з ім ля стала, над якім вісеў вялікі партрэт Гітлера, сядзеў незнаёмы Лібелю афіцэр службы бяспекі СД Іахім Клец, „чортаў паліцай“, як называў яго пра сябе обер-лейтэнант. Былы інспектар з крымінальнай паліцыі Гамбурга Клец у апошнія месяцы зрабіў нядрэнную кар'еру.

Яшчэ зусім нядаўна ён служыў у падземнай рэзідэнцыі Гітлера пад будынкам імперскай канцылярыі. Каманда, якая адказвала за бяспеку фюрэра, складалася з былых дэтэктываў крымінальнай паліцыі. На гэтую адказную пасаду штурмбанфюрэр здолеў трапіць дзякуючы „рашучасці і арыйскай непахіснасці“, якую ён праявіў у барацьбе з беларускімі партызанамі. У Клеца не было б ніякіх сур'ёзных шанцаў на далейшае вылучэнне, калі б...

20 ліпеня 1944 года ў асабовай стаўцы Гітлера „Воўчае логава“, за сотні кіламетраў ад Берліна, адбыўся выбух. Палкоўнік фон Штауфенберг, удзельнік змовы вышэйшых афіцэраў і генералаў вермахта, пранёс у партфелі бомбу замаруджанага дзеяння. Яна ўзарвалася ў час аператыўнай нарады. Сам Гітлер абышоўся нервовым узрушэннем, аднак многім эсэсаўцам і афіцэрам службы бяспекі СД гэта гісторыя прынесла немалую карысць. З таго дня Гітлер канчаткова перастаў давяраць нават свайму генеральнаму штабу і цэнтру ваеннай разведкі — абверу. Па яго загаду СС і СД былі пастаўлены над усімі ваеннымі ведамствамі.

Вось тады ж штурмбанфюрэр Клец, атрымаўшы да свайго чыну ў дадатак „обер“, і з'явіўся як „надзвычайны ўпаўнаважаны СД у абверы, у аддзеле „Заграніца“. Іменна ў гэтым аддзеле даўно і ўдала служыў обер-лейтэнант Лібель, адпрацоўваючы свае права не быць пасланым на фронт.

Здольнасці былога паліцэйскага інспектара ў ролі шпіёна разгарнуліся ваўсю. З самага першага дня Клец стаў падазраваць у здрадзе ўсіх, пачынаючы з начальніка аддзела — падпалкоўніка Мельцара і заканчваючы веставымі. Обер-штурмбанфюрэр тыкаў свой перабіты дзесьці ў гамбургскіх трушчобах нос ва ўсе справы, вышукваючы „шпіёнаў“. Увагу былога шпіка прыцягнуў і старанны обер-лейтэнант Лібель.

Абавязкі Лібеля былі даволі складаныя. Яны патрабавалі спрыту і ўмення заводзіць і падтрымліваць патрэбныя знаёмствы. Ён павінен быў, як гавораць немцы, „праходзіць скрозь сцены“, таму што яго функцыі не заўсёды ўкладваліся ў рамкі службовых інструкцый і прадпісанняў. Па абавязку службы ён сустракаў і раскватароўваў у Берліне сакрэтных агентаў абвера перад іх адпраўкай у рускі тыл і як даверанай асоба разведкі загадваў забеспячэннем іх грашыма, дакументамі і нават гардэробам.

Знайсці кватэру, прадукты харчавання, адзенне ў Берліне ў той час, восенню 1944 года, было нялёгка, але трэба сказаць, што обер-лейтэнант спраўляўся з усім гэтым нядрэнна. Падпалкоўнік Мельцар быў ім задаволены.

— Мой Лібель у Берліне можа ўсё, — гаварыў ён афіцэрам абвера. — Калі вам патрэбны гаванскія цыгары або са-

ТРЫБУНА чытачоў

ПАВЕДАМЛЕННЕ

W związku z podjęciem przez Trybunę Ludu, Polskie Radio i Telewizję tematu „od czystości do gospodarności" dla kompleksowego działania na rzecz poprawy stanu sanitarnego kraju Wojewódzki Sztab d/s Poprawy Stanu Sanitarnego Województwa Białostockiego włącza się do tej akcji poprzez zorganizowanie od dnia 2 maja codziennego dyżuru swoich przedstawicieli w Sekretariacie Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku, ul. Dzierżyńskiego 8 w godz. 14.00 do 17.00, do których zainteresowani Ob. Ob. mogą zgłaszać telefonicznie na numery 50-11, 250-13 lub osobiście zauważone na terenie województwa braki w zakresie ładu, porządku i czystości.

МАЯ ВЁСКА

Вёска Дубяжына мая ты,
Два домікі засталіся
У сорак пятым.

Цяпер адбудавалася ты,
Усе новыя хаты.
Жывуць у іх народжаныя
У сорак пятым.

БУДЗЕМ

Прысвячаю хору з маёй вёскі

Будзем мы спяваці
Па ўсёй краіне,
Каб пачула маці,
Што песня не гіне.

Заспяваем песні,
Што маці спявала,
Калі нас ў калысцы
Шчыра калыхала.

Многа знаем песень
Пра хлопцаў дубяскіх,
Што пелі ў нядолі
І ў змаганнях цяжкіх.

Мы ўсе маладыя
Харысты дубяскі
Не забудзем, маці,
Тваіх песень ласкі.

ВАСІЛЁЧКІ

Прысвячаю бельскаму хору

Знаюць нас кругом
На роднай Беласточчыне,
Знаюць і ў Быдгоскім,
Па цэлай краіне.

Даўно ўжо спяваем
Песні свае родныя,
А ў іх каханне да
Краіны народнай.

Беларускім хорам
Усе нас называлі,
Калі мы „за морам"
Весела спявалі.

А цяпер спяваем
Мы „Чорныя вочкі",
Бо ўжо назваліся
Хорам „Васілёчкі".

Аляксандр Раманюк,
Дубяжына

Дарагое „Сэрцайка"!

Мне ўжо амаль 20 год. Працую я ў горадзе. Аднойчы была я з сяброўкай на вечарыне і там пазнаёмілася з Юзкам. Гулялі мы з ім цэлы вечар. Калі вечарына закончылася, Юзэк правёў мяне на кватэру. Ад гэтага вечара мы амаль кожны вечар з ім спатыкаемся. Хаця старэйшы ён ад мяне на 15 гадоў, але выглядае молада, а гумару можа яму пазайздросціць не адзін малады хлапец. Была я ўжо з ім у маіх бацькоў на вёсцы. Бацькам ён спадабаўся. Вельмі ветліва да іх адносіўся. І было б усё добра, але аднойчы прыйшла да мяне сяброўка, з якой мы тады былі на забаве, і сказала, што чула, што Юзэк мае жонку і дзіця. Думала я, што гэта нейкая хлусня. І пры першай сустрэчы сказала аб гэтым Юзку. А ён успрыняў гэта зусім спакойна і прызнаўся, што жанаты. Сказаў, што жонку рэдка наведвае, яна на вёсцы, і што мае намер узяць з ёю развод. А што ёсць дзіця — дык будзе плаціць аліменты, і справа ўладкавана. Кажа, што добра зарабляе, дык хопіць на ўсё. Але мала таго, дык яшчэ прызнаўся, што гэта яго другая жонка. З першай дзяцей не мае. Разышоўся, бо характар кепскі мела — сварылася, калі п'яны дамоў вяртаўся. А выпіць ён любіць, бо і да мяне часта падхмелены прыходзіць. Я на гэта ўвагі не звяртаю. Часамі і скажа нейкую прыкрасць па-п'янаму, але пратрэзвіцца і перапросіць. Я яму

ўсё выбачаю. Аб гэтым усім сказала я бацькам. Не спадзявалася нават, што яны так узбурацца. Знерваваліся страшна і сказалі, каб я яго неадкладна пагнала ад сябе і на парог не ўпусціла гэтага хлыстка. Я не ведаю, што рабіць. Юзка я кахаю і парваць мне з ім будзе цяжка. Парай мне, „Сэрцайка". Буду табе за гэта вельмі ўдзячна.

Гражына з Сакольшчыны

Гражына! Я поўнасцю згаджаюся з тваімі бацькамі. Ты як найхутчэй павінна парваць з Юзкам. Разумею, што нялёгка табе будзе зрабіць гэты крок, бо ты закаханая, але гэта неабходна. Каханне, як дымная заслона, закрывае сабой усё дрэннае. Сумняваюся, каб Юзэк быў салідным мужчынам, калі ўжо трэцяй жонкі шукае. А якая ж пэўнасць, што ажаніўшыся з табой, не задумае шукаць і чацвертай? Ну, і кажаш, у кілішак часценька заглядае — гэта справа ў жыцці неабыякавая, хоць цяпер яна табе здаецца дробяззю. Ты яшчэ маладая і нявопытная жыццёва дзяўчына. І, па-мойму, лепш крыху пацярпець цяпер, чымсьці змарнаваць сабе жыццё.

„Сэрцайка"

праўдны галаўны ўбор палінезійскага правадыра, ён і гэта дастане! Акрамя таго, у яго вялікія сувязі — там... — Пры гэтым Мельцар рабіў значныя вочы, паказваючы ў столь. — Крыху лёгкадумны. Ды гэта і зразумела: стары халасцяк, з дзівацтвамі. Але поўнасцю адданы і вопытны чалавек. Між іншым, ён малюе — і зусім нядрэнна, — я бачыў некалькі яго карцін. Напэўна іх хапіла б на невялікую выстаўку.

Вось з гэтых карцін і пачаўся канфлікт Лібеля з Іахімам Клецам. Неўзабаве пасля паяўлення оберштурмбанфюрэра ў аддзеле „Заграніца" неяк вечарам ён спыніў Лібеля ў калідоры і, яўна жадаючы паказаць, што ведае асабістыя справы супрацоўнікаў, сказаў:

— Я раю вам, пан Лібель, у наступны раз складаць свае фінансавыя справаздачы менш паспешліва. Я разумею, гэта сумна, запаўняць справаздачы зусім не тое, што маляваць карцінкі. — Ён засмяяўся, лічачы, што пажартаваў.

Праўда, фінансавыя справаздачы ніяк не ўваходзілі ў кампетэнцыю оберштурмбанфюрэра СД, але „пракляты паліцай" лез усюды.

Лібель памаўчаў, а затым, калі Клец скончыў смяяцца, адказаў:

— Цікавасць да жывапісу ніколі не перашкаджае мне несці службу, пан оберштурмбанфюрэр. Дарэчы, ёю займаюцца часам і вялікія людзі.

Клец зразумеў: Лібель намякаў на Гітлера, які ў пачатку сваёй кар'еры маляваў дэкарацыі.

Аднак паліцэйскі інспектар быў не з тых, хто лезе ў кішэню за словам.

— Я добра ведаю, чым займаюцца людзі і вялікія і радавыя, — адсек ён. — Гэта мая прафесія!

З таго часу оберштурмбанфюрэр, які насіў на мундзіры крыж з дубовым лісцем за карныя экспедыцыі, не раз у прысутнасці Лібеля заводзіў размовы пра „людзей, якія не нюхалі фронту", і нават пра людзей, якім „варта было б панюхаць фронт".

У тую раніцу, калі Лібель з'явіўся ў кабінет Мельцара, прысутнасць там Клеца магла азначаць, што справа мае надзвычайную важнасць. У руках у Мельцара Лібель убачыў тэлеграму.

— Прашу вас, пан обер-лейтэнант, сустрэць, захоўваючы ўсе правілы канспірацыі, чалавека, пра якога тут ідзе гутарка, — сказаў падпалкоўнік, працягваючы Лібелю тэлеграму. — Пасяліце яго ў адной з нашых кватэр. Затым далажыце мне і... — Мельцар зрабіў паўзу, — оберштурмбанфюрэру Клецу. Пароль — „Цыклон".

(Працяг будзе)

Падвядзенне вынікаў працы сельгасгурткоў Сакольшчыны

15 красавіка гэтага года ў Саколцы адбыўся павятовы з'езд сельскагаспадарчых гурткоў. Прысутнічала 213 дэлегатаў. З'езд падвёў вынікі працы за 1972 год і накрэсліў заданні на далейшыя гады.

На Сакольшчыне ёсць 213 сельгасгурткоў. Яны апрацоўваюць 3044 гектары зямлі дзяржаўнага фонду і робяць розныя паслугі людзям. Маёмасць сельгасгурткоў павету складае вартасць 138 млн. злотых. У іх распараджэнні 505 трактараў з поўным камплектам машын і 77 камбайнаў.

У 1972 годзе сельгасгурткі Сакольшчыны дабіліся добрага ўраджаю збожжа. Агулам з гектара выйшла 17 цэнтнераў, а гурток у Гуранах дабіўся 25 цэнтнераў. У Крынках было 22 цэнтнеры.

У гміне Шудзялава тры сельгасгурткі: Піражкі, Паўночны Востраў і Слойка. Разам яны апрацоўваюць 812 гектараў зямлі дзяржаўнага фонду. Гурток у Піражках рыхтуе хлеў на 260 штук свіней, а ў Паўночным Востраве — на 90 штук.

Найбольш зямлі дзяржаўнага фонду апрацоўвае на Сакольшчыне гурток з Крушынян: 520 гектараў. Апрача чатырох асноўных збожжавых, вырошчвае ён шмат грэчкі і лубіну.

У мінулым годзе амаль усе сельгасгурткі Сакольшчыны атрымалі даход. Страты былі толькі ў Сідры і Бомблі. Гурток з Сідры меў звыш мільёна злотых страт. Тут старшыня не ведаў, што робіць дыспетчар, а той не ведаў, што робяць трактарысты.

Трэба яшчэ адзначыць, што сельгасгурткі Сакольшчыны многа памаглі радам пры рамонце дарог і давозе штучных угнаенняў.

А. С.

АБАВЯЗКОВА НАВЕДАЙЦЕ

Турыстычны пасёлак Белавежа размешчаны на вялікай паляне ў самым цэнтры Белавежскай пушчы. Кожны год у нас вельмі многа турыстаў. Перш за ўсё цікавяцца яны зубрамі і запаведнікам прыроды. Зімою турысты едуць кулікам у пушчу, дзе галоўным гвоздзем праграмы з'яўляецца гарачы бігас.

Турыстаў вабіць таксама гісторыя нашай мясціны. Палявалі тут польскія каралі і рускія цары. Быў палац, пабудаваны царом, у ім ён жыў у час паляванняў. Немцы палац спалілі. Цяпер засталіся толькі разваліны і рэшткі брамы.

Белавежа ўвесь час разбудоўваецца. Прыцягвае ўвагу новая гасцініца „Іва". У правым крыле яе знаходзіцца прыродазнаўчы музей. Другім музеем, які варта наведаць, з'яўляецца этнаграфічны музей, які знаходзіцца на вуліцы Стачок. У ім вы ўбачыце народныя ўборы і прылады, якімі карысталіся нашыя продкі. Хто не быў яшчэ ў Белавежы, той абавязкова павінен наведаць цудоўны куток.

К. Т.

АПЛОЦІЦЦА

У Дубічах Царкоўных адкрыўся скупачны пункт бульбы. Не бракуе тут фурманак з гэтым таварам. Напэўна сялянам аплоціцца прадаць бульбу за такія грошы: кантрактаваная — 160 злотых за цэнтнер, „вольнарынкавая" — 150 злотых.

Бульбу прымае кладаўшчык Васіль Нікалаюк з Дубіч Царкоўных.

М. Панфілюк

ПАЗНАЁМІМСЯ

Я цікаўлюся фільмам і спортам, збіраю паштоўкі з краявідамі і гукавымі запісамі. Хацеў бы таксама падыскутаваць з дзяўчатамі і хлопцамі. Мой адрас:

Eugeniusz Miruć, zam. Bieńdziuga 9, 16-053 Juszkowy Gród, pow. Białystok.

Аляксей Данілюк, Зубава. У справе электрыфікацыі зубаўскіх калоній мы спраўляліся ў „Эльвадзе". Нам сказалі, што адказ на вашу заяву вам высланы. Электрыфікацыя вашых калоній прадбачана планам на 1974 год. Раней прадпрыемства нічога зрабіць не можа.

„Наглядальнік". У інфармацыі „Парадак" вы не назвалі мясцовасці, дзе зроблен парадак. Невядома таксама, якая школа гэта зрабіла. Школа падставовая — гэта мала. Трэба абавязкова пісаць і з якой вёскі.

ЧЫТАЙЦЕ : РАСПАЎСЮДЖВАЙЦЕ „Ніву"!

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі
„Morderca na zawołanie" (NRD), 22—23. „Poławiacze gąbek" (radz.) 24—25. „Bez wyraźnych motywów" (franc.), 26—27.

Нараўка
„Kajtek i nowy braciszek" (węgierski), „Poszukiwanie" (hiszp.), 3—27.

Нарва
„Morderca jest w domu" (węgierski), „Przygody psa Cywila" (polski), 23—27.

Чыжы
„Trzy kobiety" (polski), „Ranny w lesie" (polski), 23—27.

Дубічы Царкоўныя
„Agnieszka 46" (polski), „Żandarm z gór" (bułg.), 23—27.

Арэшкава
„Dzikie dziecko" (franc.), „Dawid Copperfield" (angl.), 23—27.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Trzecia część nocy" (polski), „Kochany drapieżnik" (radz.), 23—27.

Орля
„Lekcja odwagi" (czeski), „Śmierć Ipu" (rumuński), 3—27.

Райск
„Przygody psa Cywila" (polski), „Milion lat przed naszą erą" (angl.), 23—27.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Шудзялава
„Rycerz szklanego ekranu" (węgierski), „Dzień, w którym wypłynęła ryba" (grecki), 23—27.

Янаў
„Ktoś za drzwiami" (franc.), 23—27.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„150 na godzinę" (polski), 22—23. „Labirynt miłości" (radz.), 24—5. „100 karabinów" (USA), 26—27.

Мельнік
„Nieznany" (polski), 22—23. „Dwaj panowie bez parasola" (rumuński), 24—25. „150 na godzinę" (polski), 26—27.

Мілейчыцы
„Mściciel z przeklętej góry" (jugosł.), 2—23. „Wujaszek Wania" (radz.), 24—25. „Tajemnica Aleksandra Dumasa" (czeski), 26—27.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Rewizja osobista" (polski), Śmierć na zakręcie"(NRD), 23—27.

Новы Двор
„12 krzeseł" (radz.), „Trup w każdej szafie" (czeski), 23—27.

Ніва

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego. Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa-Książka-Ruch". Redaguje Kolegium. Adres Redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Numer przy przesyłkach pocztowych: Redakcja tygodnika „Niwa", Skr. poczt. 281, 15-950 Białystok. Telefony: Redaktor Naczelny i Sekretarz Redakcji 2-10-33, publicyści 2-32-41 do 45 (centrala). Cena prenumeraty krajowej: rocznie: 28,80 zł., półrocznie: 14,40 zł, kwartalnie: 7,20 zł. Prenumeraty przyjmowane są do dnia 10 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Prenumeraty na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmują Urzędy Pocztowe oraz listonosze. Można również wpłaty na prenumeratę indywidualną dokonywać na konto I Oddziału Rejonowego „Ruch" w Białymstoku 150-6-161 NBP I OM Białystok. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Wszystkie instytucje państwowe i społeczne w miastach, zamawiają prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa-Książka-Ruch". Pozostałe — mające siedzibę na wsi lub w innych miejscowościach, w których nie ma Oddziałów i Delegatur zamawiają prenumeratę za pośrednictwem Urzędów Pocztowych. Prenumeratę na zagranicę przyjmuje: RSW „Prasa-Książka-Ruch" Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych, Wronia 23, 00-840 Warszawa. Konto PKO Nr 1-6-100024. Cena prenumeraty dla zagranicy jest wyższa od prenumeraty krajowej o 40%.

BZGraf. Nakład 8337 K-1

Успамінаючы рыбную лоўлю...

Байка з рэзалюцыяй

ІНІЦЫЯТЫВА

Першымі ініцыятыву праявілі Вароны. Выцягвалі яны сабе ракаў у лясным возеры пры першай-лепшай нагодзе і раптам аб'явілі „Тыдзень вылаўлівання ракаў".

Ніхто не мог зразумець, чаму менавіта „тыдзень", калі і без гэтага кожны дзень за ракамі бегалі.

Але так ці інакш, даведаўшыся пра гэта, Буслы тут жа паведамілі, што будуць праводзіць „Дэкаду барацьбы з жабамі".

І далей пайшло!

Свінні аб'явілі „Месячнік барацьбы з жалудамі", Алені — „Тыдзень ачысткі тэрыторыі лесу ад моху", Ластаўкі — „Дэкаду знішчэння мух навокал лесу".

І было гэта адзначана, дзе трэба.

Хоць і ў іншых лясах і ракаў, і жаб, і жалудоў, і моху, і мух было з'едзена столькі ж, а нават сямтам больш, чым тут, аднак гэты лес быў аб'яўлены пераможцам.

Яно і зразумела. Бо ў іншых лясах проста сабе елі. А тут вялі арганізаваную, мэтанакіраваную барацьбу.

А гэта, як вядома, не адно і тое ж.

Рэзалюцыя: „Трэба ў найбліжэйшы час зрабіць усе неабходныя захады адносна лепшага правядзення рознабаковых масавых захадаў".

А. Крукавец

— Раней ён, змагаючыся за мяч, задалёка выходзіў з варот. Давялося прыдумаць гэту прыладу.

НІЎКА

— Антракты ў вас цудоўныя...

ДАЕ БОЛЬШ

Джэксан прыйшоў у ламбард і спытаў, колькі ён можа атрымаць за сваю скрыпку.

— Дваццаць пяць долараў.

— Не шмат. Містэр Томсан, які жыве за сцяной, гатоў даць мне пяцьсот!

ЧАМУ?

Выкладчык: — Чаму вы ўвесь час павышаеце мяне ў званні? Я не прафесар, а дацэнт.

Студэнт: — Я спадзяюся, вы адкажаце мне ўзаемнасцю, ацэньваючы мае веды на экзамене.

НЕ ЯГО СПРАВА

— Уставай, Хведар! Хлеў наш маланкай падпаліла.

— Не мая справа: на гэта ёсць пажарнікі.

МІНІВЕРШЫ

МУЗЫКАЗНАЎЦА

З усіх мелодый любіць ён
бакалаў, шлянак
тонкі звон.

П. Ларын

РОДЗІЧ

Музыку ў людзі вывелі цымбалы,
І майстру новаму ў радню
Усё набівацца бубнач няўдалы.
— Мы родзічы,
Дальбог, я не маню, —
Ён цягне галаском пявучым: —
Калісьці ж на адным сушылі
сонцы мы
Анучы.

А. Зарыцкі

ЗАЎВАГА

— Ды зразумейце ж, —
дырыгент гаворыць
Да маладога спевака:
— У вас арыя тарэадора,
А не быка!

Б. Слюсар

Гарачая прывязанасць.

...Ён набыў сабе славу снайпера па кіданні каменя ў чужыя агароды.

...Ён заўсёды абапіраўся на актыў. Асабліва пасля банкетаў.

СКЕПТЫК

Адзін мой знаёмы кнігалюб аднойчы пытаецца ў мяне:

— Вы мне скажыце, чым гэта растлумачыць, што цяпер так мала ў літаратуры вялікіх пісьменнікаў?

— А чаму вы так скептычна на нашу літаратурную дзейнасць глядзіце? — стаўлю яму контрпытанне.

— Можа, я сапраўды скептык. Але я чытаў амаль усе літаратурныя навінкі, а вось ніводнага Міцкевіча, далібог, не бачу.

— Вы дужа памыляецеся, — кажу. — Вы пахадзіце на юбілейныя вечары нашых сучасных літаратараў і паслухайце ўважна прамовы, выступленні, прывітанні, то ад вашага скепсісу толькі дым пойдзе.

Чыстая праўда!

ПАМЫЛІЎСЯ

Следчы дапытваў аднаго чалавека, які ўкраў боты, але той ніяк не прызнаваўся.

— Падумайце толькі, — сказаў следчы, — вас засудзяць, потым сорамна будзе людзям у вочы глянуць, для ўсёй сям'і ганьба. І ўсё — праз нейкую пару ботаў.

— Ды ямчэ і цесных, — уздыхнуў той.

Тю

ДАРОСЛЫМ ЗАБАРАНЯЕЦЦА

Па тэлевізару паказалі мультфільм. Да бабулькі, якая глядзела перадачу, падскочыў унук:

— Зараз жа выключы тэлевізар, — сказаў ён. — Дарослым глядзець гэтыя фільмы забараняецца.

— Чаму ж гэта? — здзівілася бабулька.

— А таму, што яны для дзяцей.

ГУМАР З

КАЛІ Б МАЯ ВОЛЯ!

Чыхнуў князь, а селянін і гаворыць:
— Тысячу год добрага здароўя!
— Ціха! — закрычаў князь. — Навошта ты мне немагчымага жадаеш?
— Тады жывіце сто дваццаць гадоў!
— Ціха! — разгневаўся князь.
— Тады хоць сто!
Зноў не дагадзіў.
— Восемдзесят!..
І гэта не так.
Знерваваўся селянін і кажа:
— Ды калі б мая воля, дык хоць зараз памірайце!

(з грузінскага гумару)

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Лінатыпістка беластоцкай друкарні Вера Папова, што набірае „Ніву", прыслала запіску: „Дарую ўсе вашы грахі, калі дастанеце мне песню „Баллада о красках". Грахоў у нас перад ёй нямала, і мы ўзрадаваліся такой прапанове. Нам здалося, што танным коштам адкупімся. Аднак нашы пошукі гэтай песні не давалі ніякіх вынікаў. Урэшце знайшлі мы перакладны тэкст. Добра і гэта: калі не ўсе, дык хоць частку грахоў даруе нам наш строгі заказчык і валадар — падумалі мы і ў мінулым тыдні надрукавалі. А тут раптам сам у рукі трапіў рускі тэкст. Дык даруйце, чытачы, што два разы падрад змяшчаем адну і тую песню. Надта ўжо спакушае думка аб поўным пазбаўленні нас ад грахоў, ды і арыгінал — гэта не пераклад.

БАЛЛАДА О КРАСКАХ

Музыка Оскара Фельцмана
Слова Роберта Рождественского

Был он рыжим, как из рыжиков рагу,
Рыжим, словно апельсины на снегу.
Мать шутила, мать весёлою была:
„Я от солнышка сыночка родила".
А другой был чёрным-чёрным у неё,
Чёрным, будто обгоревшее смольё.
Хохотала над расспросами она,
Говорила: „Слишком ночь была черна".

В сорок первом, в сорок памятном году
Прокричали репродукторы беду...
Оба сына — оба-двое, соль земли —
Поклонились маме в пояс и ушли..
Довелось в бою почуять молодым
Рыжий бешеный огонь и черный дым,
Злую зелень застоявшихся полей,
Серый цвет прифронтовых госпиталей.

Оба сына, оба-двое, два крыла,
Воевали до победы. Мать ждала.
Не гневила, не кляла она судьбу.
Похоронка обошла ее избу.
Повезло ей, привалило счастье вдруг,
Повезло одной на три села вокруг.
Повезло ей! Повезло ей! Повезло!
Оба сына воротилися в село!

Оба сына, оба-двое, плоть и стать,
Золотистых орденов не сосчитать.
Сыновья сидят рядком — к плечу плечо.
Ноги целы, руки целы — что ещё?
Пьют зелёное вино, как повелось...
У обоих изменился цвет волос.
Стали волосы смертельной белизны...
Видно, много белой краски у войны.

Галаваломка

Знайдзіце ў гэтых двух рысунках дзесяць адрозненняў.

Адказ на заданне з папярэдняга нумара: Чацверты.

Курёзы

„ШТО ГЭТА?"

Так назвалі амерыканскія заолагі гэту здзіўляючую жывёліну, якую знайшоў у час завеі адзін фермер. Спецыялісты не могуць прыйсці да адзінай думкі адносна яе продкаў, бо істота гэта мае знешнія прыкметы сабакі, лісы, ёсць у ёй нешта і ад шакала, а заднія ногі ў яе, як у кенгуру. І таму наведвальнікам заапарка ў Міноце, дзе цяпер знаходзіцца звярок, ён пакуль вядомы пад імем „Што Гэта?".

НУ І НУ!

Самая вялікая карціна ў свеце знаходзіцца ў музеі ў г. Істад (Швецыя). Называецца яна „Драгуны са Сконы ідуць купацца". Аўтар карціны дацкі мастак Оскар Мацісен. Яе размер 50 кв. метраў.

КРАКАДЗІЛ, ЁН ЖА „ЗАЯЦ"

Заходнегерманскія газеты расказалі гісторыю аб тым, як нядаўна ў экспрэсе, які ішоў з Мюнхена ў Кёльн, праехаў без білета... кракадзіл. Ён вельмі напалохаў пасажыраў поезда. На кёльнскім вакзале безбілетніка чакала спецыяльна выкліканая каманда пажарных, якія з вялікай цяжкасцю выцягнулі яго з туалета, дзе ён правёў усё падарожжа.

Як кракадзіл трапіў у поезд, нікому не вядома. Выказваецца меркаванне, што гэта штукі жартаўніка.

Між нямі

Калі маўчанне — знак згоды, тады многія студэнты на экзаменах згодны з выкладчыкамі.